ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ — ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΤΗΙ 6 ΙΟΥΛΙΟΥ 1889 — ΕΤΟΣ ΔΓ'. — ΑΡΙΘ. 22

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 59.
Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτῶν 20.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ
Ἐν Ἑλλάδι . . . . Δρ. 10
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Φρ. χρ. 12

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Οἱ Ἐθνικοὶ Εὐεργέται, ὑπὸ Ι. Μ. Δαμβέργη.
Ἑβδομὰς *κοινωνικὴ καὶ φιλολογική*.
Ἡ 31 Μαΐου ἐν Κάσῳ, ἱστορικὴ σελίς, ὑπὸ Ι. Μαράνου.
Τὸ Χρυσοῦν Εἰξώλον, διήγημα κατὰ τὰς Γραφάς, ὑπὸ Γεωργίου Ἀδρακτᾶ.
Τὸ Ἡμερολόγιον τοῦ ἀρχηγοῦ Κριεζῆ. *Ὁ Δράμαλης. — Τὸ στράτευμα τοῦ Ἀνδρίτσου. — Λάφυρα ἐν δημοπρασίᾳ. — Ἀνυποταξίαι ναυτῶν. — Ἡ πυρπόλησις τοῦ πλοίου*.
Αἱ δοκιμασίαι τῆς Ραῒσσᾶς, μυθιστορία Henry Greville, ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ (συνέχεια).
Περὶ Ἐρωτοκρίτου καὶ τοῦ ποιητοῦ αὐτοῦ, βιβλιοκρισία.
Περὶ τῶν γυναικῶν ἐν Κύπρῳ, ἐπιστολὴ Γ. Φραγκούδη.
Εἰδήσεις τῆς Ἑβδομάδος. *Ἐγχώρια—Ἐξωτερικὰ—Φιλολογία,—Καλλιτεχνία* κ.τ.λ.
Ἰδιαίτερα Γράμματα.
Νέα βιβλία.

ΟΙ ΕΘΝΙΚΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ

Διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ἓν τεμάχιον ἄρτου, μίαν λέξιν παρηγορίας, ὀλίγην μέριμναν διὰ τοὺς πάσχοντας, τοὺς ἀπομεμονωμένους, τοὺς ἐν ἀδιαλείπτῳ δοκιμασίᾳ βιοῦντας δούλους ἀδελφοὺς ἡμῶν.

*

Πτωχὴ ἀλλ' ὑπερήφανος μήτηρ εἶχε πολλοὺς υἱοὺς καὶ πολλὰς θυγατέρας. Εἰργάζοντο οἱ υἱοὶ καὶ ἐκέρδαινον. Ἐπένοντο αἱ θυγατέρες καὶ ἐδούλευον.

Οἷα θλιβερὰ ἀντίθεσις!

Ἡ μήτηρ εἶχε μικρὸν ἐκ κληρονομίας οἶκον, ἐν ᾧ διέμενεν. Ἐκ τῶν υἱῶν ἄλλος κατῴκουν μετ' αὐτῆς καὶ ἄλλοι μακρὰν εἰς τὰ ξένα. Πάντες ὅμως μίαν εἶχον φιλότιμον φιλοδοξίαν· νὰ κοσμήσωσι, νὰ ἐξωραΐσωσι τὸν οἶκον τὸν πατρικόν. Ἰδίᾳ μεγάλη αἴθουσα, ἐν ᾗ ἐδίδοντο ἑορταὶ καὶ πανηγύρεις κατὰ τοὺς καλοὺς τοῦ οἴκου των χρόνους, ἰδίᾳ αὕτη ἦτο τὸ κοινὸν τῶν παρόντων καὶ τῶν ἀπόντων υἱῶν μέλημα. Ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας μίαν εἶχον σκέψιν: πῶς νὰ κοσμήσωσι λαμπρότερον τὴν αἴθουσαν ταύτην. Ὁ εἷς ἔπεμπε λαμπρὸν κάτοπτρον, ὁ ἕτερος βαρύτιμα παραπετάσματα καὶ ὁ τρίτος χρυσοπλαίσιον τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ πάππου εἰκόνα, εὐλαβὲς μνημεῖον εὐγνωμοσύνης καὶ τρυφερᾶς ἀναμνήσεως. Καὶ ὅτε ὁ εἷς ἐμάνθανε τοῦ ἄλλου τὴν δωρεάν, ὑπὸ εὐγενοῦς κινούμενος ἀμίλλης, ἄλλην παρεσκεύαζε γενναιοτέραν καὶ λαμπροτέραν.

Καὶ οἱ ξένοι διερχόμενοι ἔξωθεν ἐμακάριζον τὴν πανευτυχῆ μητέρα, ἥτις τοιούτους ἀποκτήσασα υἱούς, οὐδενὸς βεβαίως εἶχε πλέον ἀνάγκην. Καὶ ἐκραταιοῦτο ἡ δόξα καὶ ἡ πίστις τοῦ οἴκου, καὶ ἐζηλοτύπουν οἱ περίοικοι, καὶ ἔλεγον τῶν ἄλλων υἱῶν αἱ μητέρες:

Ὦ! ἂν εἶχον καὶ ἐγὼ τέκνα παρόμοια!

*

Ἀλλ' οὐδεὶς ἠρώτα περὶ τῶν δυσμοίρων θυγατέρων, οὐδεὶς περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως αὐτῶν ἐμερίμνα. Ὅτε οἱ υἱοὶ ἀνέμενον ξένους, ἤνοιγον τὰς δύο θύρας τῆς αἰθούσης των καὶ ἀπεκάλυπτον, πρὸ τῶν ἐκθαμβῶν ὀφθαλμῶν τῶν ἐπισκεπτῶν κόσμους ὅλους χρυσοῦ καὶ ἀργύρου.

Καὶ οἱ ξένοι, ἐπευφημοῦντες διὰ τὴν πρόοδον τῶν υἱῶν, ἐθαύμαζον τὴν ὑπ' αὐτῶν ἐπιτελεσθεῖσαν ἐν οὐτῳ βραχεῖ διαστήματι πρόοδον.

Καὶ μάτην πέραν τοῦ οἴκου, ἐν σκοτεινῇ τινι γωνίᾳ, αἱ ἀδελφαὶ ἔπιλλον τὰς κόμας καὶ ἐστέναζον καὶ ἐθρήνουν. Καὶ μάτην, ἀκούουσαι τὴν φήμην τῆς λαμπρότητος τοῦ πατρικοῦ οἴκου, ἐσπόγγιζον τὰ ἀπὸ τῶν ὀμμάτων καταρρέοντα γλυκύπικρα δάκρυα. Καὶ μάτην οἱ πόθοι των καὶ τὰ ὄνειρα ἀνεζωογονοῦντο καὶ κατεσβέννυντο ἐναλλάξ. Οὐδείς, οὐδεὶς οἴμοι! καὶ περὶ αὐτῶν ἐσκέπτετο.

*

Ἀλλὰ τόσον σκληροὶ ἦσαν λοιπὸν οἱ ἀδελφοί, τόσον ἄστοργος ἡ μήτηρ; Οὐχί. Καὶ φιλάδελφοι ἦσαν καὶ φιλόστοργοι. Ἀλλὰ τυφλὴ πεποίθησις συνετέλει ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ τῶν ἀδελφῶν των τὸν ὄλεθρον. Ἐνόμιζον ἐκεῖνοι, ὅτι ἤρκει καὶ μόνος τοῦ οἴκου ὁ καλλωπισμὸς ἵνα δωρήσῃ εἰς τὰς ἀδελφὰς τὴν χαρὰν καὶ τὴν εὐτυχίαν. Ἐνόμιζον, ὅτι τῆς μητρὸς ἦτο καθῆκον ἡ ἀποκατάστασις τῶν θυγατέρων. Ἐνόμιζον ὅτι πρὸς τοῦτο ἤρκουν αἱ οἰκονομίαι της, τὰ εἰσοδήματα, αἱ ἀπολαυαί. Ἐνόμιζον, ὅτι ἓν μόνον εἶχον οὗτοι καθῆκον: νὰ λαμπρύνωσι καὶ ἐξωραΐσωσι τὸν οἶκον τὸν πατρικὸν καὶ τὴν ἐπίσημον τούτου αἴθουσαν. Καὶ ἀνέφελος ἡ ἅμιλλά των ἐξηκολούθει ἐκδηλουμένη διὰ δωρεῶν καὶ ἀποστολῶν γενναίων. Ὅ,τι ἔβλεπον ἢ ἤκουον ἐν ξένοις οἴκοις, νὰ τὸ ἀποκτήσωσι, νὰ τὸ εὕρωσι καὶ οὗτοι διὰ τὸν ἰδικόν των. Ἰδοὺ ὡραῖον ἀνάκλιντρον ἢ ἀνθοδόχη ἢ ἀγαλμάτιον. Ἰδοὺ τάπητες ἢ ἀλάβαστροι! Ἐμπρός! νὰ ἀποκτήσωμεν ὅμοια, ἵνα κοσμήσωμεν τὴν αἴθουσαν τοῦ οἴκου ἡμῶν. Καὶ διεδίδετο τὴν ἐπαύριον καθ' ὅλην τὴν γειτονίαν, ὅτι ὁ δεῖνα υἱὸς ἔπεμψεν εἰς τὴν μητέρα του δῶρον βαρύτιμον, ὅπερ ἄλλος δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιδείξῃ οἶκος γειτονικός.

Ἂν ὅμως, αὐτοὶ οὗτοι οἱ γείτονες ἐψιθύριζον ἰδιαιτέρως μεταξύ των, κοινολογοῦντες τῆς μιᾶς ἀδελφῆς τὴν ἐλεεινότητα ἢ προσπαθοῦντες νὰ κερδοσκοπήσωσιν ἀνηθίκως ἐπὶ τῆς πενίας τῆς ἑτέρας, περὶ τούτου οὐδεὶς εἴπομεν ἐξήταζε.

Καὶ φόβος ἦτο μὴ ἀπολέσωσι τὰς ἀδελφὰς οἱ πλουσιοπάροχοι υἱοί, μὴ τὰς ἀπολέσωσι δι' ἓν τεμάχιον ἄρτου.

*

Ἴσως εἶχον πλειοτέραν τοῦ δέοντος πεποίθησιν εἰς τὴν πρόνοιαν τῆς μητρός, διότι ἄστοργοι βεβαίως δὲν ἦσαν. Ἀλλὰ τῆς ἀπωλείας τῶν πασχουσῶν ἀδελφῶν θὰ ἐθεωροῦντο ἡμέραν τινὰ αὐτοὶ καὶ μόνοι οἱ ἔνοχοι. Δὲν εἶχον ἀδελφούς, θὰ εἴπῃ ὁ κόσμος; Ἡ μήτηρ, καλῶς ἢ κακῶς, δὲν ἦτο οὔτε προβλεπτικὴ, οὔτε οἰκονόμος. Ἀλλὰ οἱ ἀδελφοί! Δὲν εἶχον ἀδελφοὺς αἱ δύσμοιροι;

*

Ἀπὸ δεκάδων ἐτῶν παραπλησίαν εἰκόνα παρουσιάζει ὁ τόπος ἡμῶν. Ἡ παρομοίωσις, ὑπὸ τυπικὴν ἔποψιν, πιθανὸν νὰ κριθῇ ὑπὲρ τὸ δέον τολμηρά, κατ' οὐσίαν ὅμως οὐδεὶς θ' ἀρνηθῇ τὴν ὀρθότητά της. Ἔχομεν ἢ δὲν ἔχομεν ἀδελφὰς πασχούσας, ταλαιπωρουμένας, βιαζομένας καθ' ἑκάστην εἰς ἐξωμοσίαν καὶ ἀπάρνησιν τῆς μητρός των; Ἔχομεν ἢ δὲν ἔχομεν ἀδελφὰς ποτιζομένας ὑφ' ἡμῶν τὸ πικρὸν τῆς λήθης ποτήριον καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων πικρότερα ἔτι; Ἔχομεν ἢ δὲν ἔχομεν ἀδελφὰς στερουμένας ἑνὸς ψυχίου ἐκ τοῦ ἄρτου, ὃν μήτηρ καὶ υἱοὶ ἀσπλάγχνως σπαταλῶμεν;

Καθορίσωμεν σαφέστερον τὰ πράγματα. Ἡμεῖς ὅλοι εἴμεθα οἱ ἀδελφοί· οἱ ἔξω καὶ οἱ ἔσω Ἕλληνες. Ὁ οἶκος ὁ πατρικὸς εἶνε τὸ ἐλεύθερον ἑλληνικὸν κράτος, ἡ δὲ αἴθουσα ἡ ζηλευτὴ, ἣν πάντες προσπαθοῦμεν καθ' ἑκάστην ἐπὶ μᾶλλον νὰ ἐξωραΐσωμεν, αὕτη — θὰ ἐννοήσατε βεβαίως — εἶνε ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν, ἡ περίδοξός μας πρωτεύουσα· ὅπως θὰ ἐννοήσατε βεβαίως καὶ ποῖαι εἶνε αἱ δύσμοιροι ἀδελφαί...

*

Ἀλλ' ἐὰν ἐξεγείρεται τοῦ ἀνθρώπου ἡ συνείδησις κατ' ἐκείνων, οἵτινες τὰ πάντα ὑπὲρ τῆς αἰθούσης τοῦ πατρικοῦ οἴκου ἐξοδεύοντες λησμονοῦσι τὸ *ἀδύνατον μέρος*, διατὶ μεθ' ἑκάστην ἡγεμονικὴν δωρεάν, ἥτις πέμπεται ἵνα κοσμήσῃ τὰς Ἀθήνας, διατὶ νὰ μὴ ἀκούηται μία φωνὴ ὑπομιμνήσκουσα τοὺς ἀλλεπαλλήλους κινδύνους, οἵτινες ἀπειλοῦσι τὰς δούλας ἐπαρχίας καὶ ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ σμικρύνουσιν αὐτὰς κατ' ἔκτασιν καὶ περιορίζουσι κατ' ἀριθμόν;

Εὐγνωμοσύνη εἰς τοὺς ἐθνικοὺς εὐεργέ-

τας. Ἀλλὰ ποίαν παρηγορίαν θὰ παράσχωσιν ἡμῖν τὰ πλούσια δωρήματά των, ὅταν ἀπομείνωμεν οἱ ἡμίσεις, τὸ τέταρτον τῶν ὅσων πρὸ ἐτῶν ἐμετρώμεθα ;

Δὲν εἴμεθα ἀφιλόκαλοι καὶ ἡμεῖς. Ἐννοοῦμεν μάλιστα καὶ τὰ πολιτικὰ ὠφελήματα, ἅτινα προσθέτει ἡ ἐξωτερικὴ ὄψις τῆς εὐμαρείας καὶ τῆς λαμπρότητος εἰς τὰς πρωτευούσας ἐπικρατειῶν μικρῶν ἢ μεγάλων. Ἐννοοῦμεν τὸ γόητρον, ὅπερ ἐξασκεῖ ἐπὶ τῶν διερχομένων ξένων ἡ καλλιμάρμαρος Ἀκαδημία, αἱ νῦν φιλοτεχνούμεναι γραφαὶ τοῦ Πανεπιστημίου, τὸ Ζάππειον καὶ τὰ ἄλλα πολύτιμα ἔπιπλα τῆς εὐνοουμένης ταύτης αἰθούσης. Ἀλλὰ τί λέγουσιν οἱ διαβάται μανθάνοντες μετά τινα βήματα, ὅτι οὐ μακρὰν αὐτῆς τήκονται καὶ μαραίνονται καὶ κινδυνεύουσι μέλη τοῦ οἴκου, ὃν πρὸ ὀλίγου ἐθαύμαζον ;

*

Ἐγένετο πλέον συρμὸς, φιλοδοξία, καὶ ὕψιστος πόθος πάντων τῶν Ἑλλήνων τίς νὰ δωρήσῃ εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἑλλάδος τὸ ὡραιότερον κόσμημα, τίς νὰ συνδέσῃ τὸ ὄνομά του πρὸς ἓν τῶν πολυτελῶν καὶ χρησίμων αὐτῆ μνημείων.

Εὐγενὴς φιλοδοξία, ἀξία καλλιτέρων ἐποχῶν ! Ἀλλ' ἐν ταῖς συγχρόνοις, γνωρίζομεν ἡμεῖς φιλοδοξίας ἀκόμη εὐγενεστέρας.

Διὰ τῶν νεκρῶν ἑκατομμυρίων, ἅτινα ἐγείρει ὁ ὑπὸ τὴν Ἀκαδημίαν χῶρος, τίς δύναται νὰ μᾶς εἴπῃ πόσα χωρία θὰ ἐσώζοντο ἀπὸ τοὺς ὄνυχας τῶν προπαγανδῶν, αἵτινες λεηλατοῦσι τὰς βορείους ἑλληνικὰς ἐπαρχίας; Διὰ τῶν χιλιάδων τούτων, πόσοι Ἕλληνες θὰ ἐσώζοντο ἐκ τοῦ προσηλυτισμοῦ ; Διὰ τῶν ποσῶν ἐκείνων, πόσοι παῖδες θὰ ἤνοιγον τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸ ἑλληνικῶν βιβλίων ἵνα ἀνδρωθῶσιν εἰς Ἕλληνας ἀναμφισβητήτους ;

Δὲν εἶνε ἐπαρκὴς ἡ φιλοδοξία αὕτη ;

Ἐὰν ἠκούομεν τοὐλάχιστον ἅπαξ κατ' ἔτος μίαν τοιούτου προορισμοῦ δωρεὰν, θὰ ἐσιγῶμεν. Ἐὰν μεταξὺ δέκα εὐεργετῶν τῆς Ἑλλάδος, ἢ μᾶλλον τῶν Ἀθηνῶν, παρουσιάζετο καὶ εἷς καθιστῶν κληρονόμον του μίαν ἐκ τῶν τόσας δοκιμασίας ὑφισταμένων ἀδελφῶν ἢ ὑπὲρ ταύτης διαθέτων μέρος τῶν περισσευμάτων τῆς περιουσίας του, θὰ ἐσφραγίζομεν τὸ στόμα. Ἀλλὰ τὰς δυσμοίρους ταύτας ἀδελφὰς, οὐδεὶς τὰς ἐνθυμεῖται πλέον ἢ μόνον διὰ νὰ ταλανίσῃ τὴν τύχην των.

*

Πρέπει νὰ γνωσθῇ, ὅσον τὸ δυνατὸν ἐπισημότερον, ὅτι ἡ μήτηρ δὲν ἐπαρκεῖ εἰς τὴν θεραπείαν τῶν ἀναγκῶν των, καὶ ἀδυνατεῖ αὐτὴ μόνη ν' ἀναλάβῃ τὴν σωτηρίαν των. Ὅ,τι πράττουσιν ἄλλα κράτη πρὸς κατάκτησιν ξένων, αὐτὴ ἀδυνατεῖ νὰ τὸ πράξῃ πρὸς σωτηρίαν τῶν ἰδικῶν της. —Δὲν ἔχει τὰ μέσα ; Ἔχει καλῶς. Ἀλλ' ἂς τὸ κηρύξῃ λέγουσα πρὸς τοὺς γενναίους υἱούς της :

«Παύσατε πλέον νὰ κοσμῆτε τὴν αἰθουσαν τοῦ πατρικοῦ οἴκου. Ἡμάρτησα βραδύνασα νὰ σᾶς εἴπω τοῦτο·— ἤλπιζον ἴσως ἀλλοθεν— ἀλλ' ἤδη πλέον οὐδαμόθεν ἐλπίζω τὴν σωτηρίαν τῶν θυγατέρων μου. Ἐὰν ἔχετέ τι νὰ πέμψητε, πέμψατέ το πρὸς αὐτάς, εἰς χρήματα, εἰς διδασκάλους, εἰς βιβλία, εἰς ὅ,τι κρίνετε χρησιμώτερον. Ἀλλὰ ἐμὲ καὶ τὴν πρωτεύουσάν μου ἀφετέ μας πλέον. Ὅταν βλέπω τὰ περικυκλοῦντά με πλούτη νομίζω, ὅτι εἶνε ἡ τιμὴ τοῦ τετιμημένου ὅτι τὰ ἀπέκτησα πωλοῦσα αὐτάς...

ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ.

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

«Πρέπει νὰ σοῦ γράψω δύο λέξεις πρὶν ἐγκαταλείψω ἐντελῶς τὸ ἑλληνικὸν ἔδαφος... Μὲ γνωρίζεις ἀρκετὰ σὺ διὰ νὰ νομίσῃς ποτὲ ὅτι θὰ λησμονήσω τὴν ὑπεραγαπημένην μου Ἑλλάδα... Νὰ σοῦ εἰπῶ μίαν ἀλήθειαν, ποτὲ δὲν ἐπίστευον ὅτι μὲ ἠγάπων τόσον καὶ ὅταν εἶδα δάκρυα σχεδὸν εἰς κάθε μάτι μοῦ ἤρχετο νὰ τρελλαθῶ ἀπὸ τὴν λύπην καὶ ἀπὸ τὴν εὐτυχίαν διότι τὰ εἶδα... Ὅλη μου ἡ καρδιὰ, ὅλαι αἱ σκέψεις μου καὶ ὅλη ἡ ἀγάπη θὰ μείνῃ αἰωνίως εἰς τὴν ἀγαπημένην μου πατρίδα...»

Ὅλον αὐτὸ τὸ μυρωμένον ὑπὲρ τῆς πατρίδος αἴσθημα γνωρίζετε ἐκ ποίας καρδίας ἐξεχύθη ; Εἶνε λόγοι ἀποσπασθέντες ἐξ ἐπιστολῆς τῆς ἡγεμονίδος Ἀλεξάνδρας πρὸς τὴν φίλην της δεσποινίδα Χατζηπέτρου, λόγοι, οὓς ἠσθάνθημεν πρὶν μᾶς τοὺς εἴπῃ, οὓς μὲ τὰ δάκρυα τοῦ ἀποχωρισμοῦ ἔγραψεν ἐν τῇ καρδίᾳ μας πρὶν διὰ τῆς μελάνης χαράξῃ αὐτοὺς ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ. Ἔστω καὶ πάλιν εὐτυχὴς ἡ ἐν τῷ μέσῳ τῶν εὐχῶν ὅλης τῆς ὀρθοδοξίας τελοῦσα αὔριον τοὺς γάμους της Ἑλληνὶς βασιλοποῦλα. Ὁ Θεὸς νὰ τῇ δωρήσῃ ἰσόβιον τὴν χαράν, ἣν οἱ λόγοι της οὗτοι παρέσχον ἡμῖν.

* * *

Μέχρι τοῦδε ἅπασαι αἱ ἀστρονομικαὶ θεωρίαι ἐστηρίζοντο ἐπὶ τοῦ ἀμεταβλήτου τῆς ἀπὸ τοῦ Ἡλίου ἀποστάσεως τῶν πλανητῶν. Ἐὰν, ἔλεγον, αἱ ἀποστάσεις τούτων ἀπὸ τοῦ Ἡλίου μετεβάλλοντο, ἡ προσέγγισις ἢ ἡ ἀπομάκρυνσις αὐτῶν ἀπὸ τοῦ μεγάλου φωτεινοῦ ἀστέρος ἤθελεν ἐπιφέρῃ τὴν συντέλειαν τοῦ κόσμου· καὶ τὴν θεωρίαν ταύτην ὑπεστήριζαν, καὶ ὡς ἀρχὴν καθιέρωσαν οἱ μεγαλείτεροι ἀστρονόμοι τῶν ἐποχῶν.

Ἤδη ἡ θεωρία αὕτη κλονεῖται. Ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐν Παρισίοις Ἀστεροσκοπείου κ. Mouchez ὑπέβαλεν εἰς τὴν *Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν* ὑπόμνημά ἡ μᾶλλον νέαν ὅλως ἀνακάλυψιν, καθ' ἣν ἡ ἀπὸ τοῦ Ἡλίου ἀπόστασις τῶν πλανητῶν ἀποδεικνύεται μεταβλητὴ καὶ διαρκὴς ἡ προσέγγισις καὶ ἀπομάκρυνσις αὐτῶν. Τὸ ὑπόμνημα τοῦτο εἶνε ἔργον τοῦ ἐν τῷ Ἀστεροσκοπείῳ τῶν Παρισίων Ἕλληνος ἀστρονόμου κ. Δημ. Αἰγινήτου, εἰς αὐτὸν δ' ὀφείλεται ἡ *σοφὴ αὕτη ἀνακάλυψις*, ὡς ἀπεκάλεσαν αὐτὴν ὅλοι οἱ συγχαίροντες αὐτὸν συνάδελφοί του.

Ὁ κ. Αἰγινήτης ὅμως δὲν περιωρίσθη ἁπλῶς καὶ μόνον εἰς τὴν θεωρίαν του, ἀλλ' ἐφήρμοσεν αὐτὴν ἐπὶ τῆς κινήσεως τῆς Γῆς καὶ τοῦ Κρόνου, ἀνεκάλυψε δὲ ὅτι οἱ δύο οὗτοι πλανῆται πλησιάζουσιν ἤδη πρὸς τὸν Ἥλιον. Τώρα γεννᾶται τὸ ζήτημα· ἡ Γῆ, τὴν ὁποίαν κατοικοῦμεν καὶ διὰ τὴν ὁποίαν συνεπῶς ἐνδιαφερόμεθα περισσότερον, θὰ φθάσῃ ποτὲ εἰς τὸν Ἥλιον ; καὶ ἂν φθάσῃ εἰς μικράν τινα ἀπ' αὐτοῦ ἀπόστασιν, δὲν θὰ εἶνε τοσαύτη ἡ θερμότης, ὥστε ἡ ἐπ' αὐτῆς ζωὴ νὰ καθίσταται ἀδύνατος ; Ὄχι, λέγει ὁ Ἕλλην ἀστρονόμος· ἀφοῦ ἐπὶ 20,000 ἔτη ἡ Γῆ θὰ βαδίζῃ πρὸς τὸν Ἥλιον, θ' ἀρχίσῃ εἶτα ν' ἀπομακρύνηται ἀπ' αὐτοῦ ἐπὶ ἄλλας τόσας χιλιάδας ἐτῶν, καὶ εἶτα πάλιν θὰ ἐπαναρχίσῃ τὴν πρὸς αὐτὸν πορείαν της, προσεγγίζουσα οὕτω καὶ ἀπομακρυνομένη ἀπ' αὐτοῦ αἰωνίως. Ὅσον δὲ καὶ ἂν πλησιάσῃ πρὸς τὸν Ἥλιον, κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα, ἡ ἐπ' αὐτῆς θερμότης θὰ εἶνε τοιαύτη, ὥστε οὐδεμίαν ἐπιρροὴν θὰ δύναται νὰ ἔχῃ ἐπὶ τῶν ἐν τῇ σφαίρᾳ της ὄντων.

Κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἐξοχωτέρων ἐν Παρισίοις μαθηματικῶν καὶ ἀστρονόμων, οἱ μαθηματικοὶ ὑπολογισμοί, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὁ κ. Αἰγινήτης στηρίζει τὸ ὑπόμνημά του, εἶνε τοσοῦτον ἐξηκριβωμένοι, ὥστε οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἡ νέα του αὕτη θεωρία θὰ ἐπιφέρῃ ἐπανάστασιν ἰδεῶν καὶ πεποιθήσεων. Εὗρε ἐπιστημονικὸν στάδιον ἀνοίγεται ἄρα ἀπὸ τοῦδε εἰς τὸν νεαρὸν Ἕλληνα ἀστρονόμον, περὶ τοῦ ὁποίου ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. Mouchez ἔγραψεν ἄλλοτε ὅτι εὐτυχὲς ἤθελε λογισθῆ τὸ ἐν Παρισίοις ἀστεροσκοπεῖον, ἐὰν ἠδύνατο νὰ κρατήσῃ πάντοτε παρ' ἑαυτῷ ἕνα τόσον ἔξοχον ἐπιστήμονα.

Η 31 ΜΑΙΟΥ ΕΝ ΚΑΣΩ

(Ἱστορικὴ Σελὶς).

Ὁ περιβόητος Μεχμὲτ Ἀλῆς τῆς Αἰγύπτου ἔπνεε μένεα κατὰ τῶν Κασίων, καὶ ἐγκαρδίως ἐπόθει τὴν ἅλωσιν τῆς νήσου καὶ τὴν σφαγὴν τῶν κατοίκων της. Ἦτο ἄρα γε ἡ γειτνίασις τῆς νήσου πρὸς τὴν Κρήτην, ἣν ἐσκόπει νὰ καταστήσῃ ὁρμητήριον τῶν κατὰ τῆς Ἑλλάδος σχεδίων του, ἦτο ἡ γειτνίασις αὕτη, ἥτις παρενέβαλλεν ἐμπόδια εἰς τοὺς σκοπούς του ἢ καὶ ἄλλους λόγους εἶχε προσωπικῆς ἔχθρας ὁ σατράπης, κατὰ τῶν ἀρειμανίων θαλασσοπόρων, οἵτινες ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἐπαναστάσεως, ὑψώσαντες τὴν σημαίαν τῆς ἐλευθερίας, ἔπλεον ἀπὸ παραλίας εἰς παραλίαν φέροντες ἐπικουρίας εἰς τοὺς Χριστιανοὺς καὶ ὄλεθρον εἰς τοὺς Τούρκους ;

Ναί· καὶ ἄλλους.

* * *

Ὁ Μεχμὲτ Ἀλῆς, ἐξηπλωμένος ἐπὶ σωροῦ βαρυτίμων προσκεφαλαίων ἐντὸς αἰθούσης, ἧς ἡ πολυτέλεια δὲν εἶνε εὔκολον νὰ περιγραφῇ, ἐφαίνετο ρεμβάζων. Παντοῖαι σκέψεις ἐν τούτοις, ἀφοῦ ἀπησχόλησαν τὸν νοῦν του, ἐξηφανίζοντο ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην, ὅπως τὰ νέφη τοῦ εὐώδους καπνοῦ τοῦ τσιμπουκίου του.

Σκέψις τις ὅμως —ἡ τρυφερωτέρα τῶν ἄλλων— δὲν ἐξηφανίζετο· διὸ καὶ κροτήσας τὰς παλάμας :

— Δὲν ἦλθε καμμία εἴδησις διὰ τὸ πλοῖον; ἠρώτησεν.

— Ὄχι, ἐνδοξώτατε, ἀπεκρίθη κλίνων μέχρι τοῦ ἐδάφους ὁ σπεύσας κιατίπης του.

* * *

Ποῖον ἦτο τὸ πλοῖον, ὅπερ μετὰ τοσούτου ἐνδιαφέροντος ἀνέμενεν ὁ μέγας σατράπης ; Μὴ θὰ τῷ ἔφερεν εἰδήσεις ἐκ τῶν αὐλῶν τῆς Δύσεως ; Μὴ ἀνέμενεν ἐκ τῆς Σταμπούλ φιρμάνιον, δι' οὗ τῷ παρεχωρεῖτο ὁλόκληρος ἡ Ἀφρικὴ καὶ αἱ πρὸς αὐτὴν συνεχόμεναι ἐπαρχίαι τῆς Ἀσίας ; Ἢ μὴ ἀνέμενεν ἀγγελίας νικῶν ἐκ τῶν στόλων του καὶ τῶν στρατῶν του ;

Μεγάλα τὰ κρίματα τοῦ Ἀλλάχ ! Ὁ Μεχμὲτ οὐδὲν ἄλλο ἐσκέπτετο κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἢ τὸ πλοῖον, δι' οὗ τῷ ἐκομίζοντο ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἑπτὰ Οὐρὶ τοῦ Παραδείσου, αἱ ὡραιότεραι τῆς Γεωργίας κόραι. Καὶ τὸ πλοῖον ἐκεῖνο ἐβράδυνεν...

* * *

Εἶνε νύξ. Πλησίον τῆς Κύπρου παρασυρθὲν ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἔπλεεν ἤδη πλησίστιον πρὸς τὰς αἰγυπτιακὰς ἀκτὰς ὡραῖον πλοῖον. Αἴφνης ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πελάγους ἀνεφάνη ἕτερον μικρότερον. Ἡ μεταξύ των ἀπόστασις σμικρύνεται ὀλίγον κατ' ὀλίγον. Τέλος ἐκ τοῦ μικροτέρου ἀποσπᾶται λέμβος τις, πλησιάζει πρὸς τὸ ἕτερον, καὶ ὁ πλοίαρχός Χατζῆ Νικόλαος Μακρῆς μετὰ τριῶν ναυτῶν του εἰσπηδῶσιν ἔνοπλοι. Τέσσαρες πυροβολισμοὶ ἀντηχοῦσι καὶ κραυγαὶ ἀκολουθοῦσιν ἀγωνίας, φόβου, ἀπερίγραπτοι.

Ἐπὶ τοῦ πρώτου πλοίου εὑρίσκοντο ὀγδοήκοντα Ἀλβανοὶ ὑπὸ ἕνα χιλίαρχον. Ἀλλ' ἠγνόουν οὗτοι τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐχθρῶν των, ἠγνόουν ὅτι τέσσαρες μόνον ἦσαν οἱ Κάσιοι. Καὶ κρύπτονται ἄλλοι, καὶ ἄλλοι πίπτουσιν εἰς τὴν θάλασσαν· οἱ δὲ λοιποὶ ὀχυροῦνται εἰς τὴν πρῴραν τοῦ πλοίου. Ἐν τῷ μεταξὺ τὸ πλοῖον τῶν Κασίων πλησιάζει, καὶ οἱ σύντροφοί των ἀνέρχονται ἐπίκουροι τοῦ ἀρχηγοῦ των. Μετά τινας πυροβολισμοὺς οἱ ἀπομείναντες ἐκ τῶν Ἀλβανῶν παραδίδονται. Ὁ χιλίαρχος μόνον ἀνδρείως ἀντισταθεὶς φονεύεται ὑπό τινος ναύτου, καὶ τὸ πλοῖον κυριεύεται.

Ὁ χρυσὸς καὶ ὁ ἄργυρος ἐν τούτοις, ὅστις εὑρίσκετο ἐντὸς τοῦ πλοίου, δὲν ἦτο τὸ πολυτιμώτερον τῶν Κασίων λάφυρον. Ἐκ τῶν θαλάμων τοῦ πλοίου ἠκούοντο κατὰ τὴν ὥραν τῆς συμπλοκῆς γυναικεῖαι κραυγαί· οἱ ναῦται ἔσπευσαν, καὶ τί νὰ ἴδωσιν ; Ἄγγελοι ἦσαν τὰ πλάσματα ἐκεῖνα τὰ γονυπετῆ καὶ παρακαλοῦντα ; Ἦσαν αἱ ἑπτὰ Γεωργιαναὶ παρθένοι, ἃς μετὰ τόσης ἀγωνίας ἀνέμενεν ὁ σατράπης τῆς Αἰγύπτου, περικυκλούμεναι ὑπὸ ἰσαρίθμων θεραπαινίδων καὶ φυλασσόμεναι... ὑπὸ γέροντος εὐνούχου.

* * *

Κρίνομεν περιττὸν νὰ προσθέσωμεν, ὅτι καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἂν παρετείνετο ἡ ζωὴ τοῦ σατράπου, θ' ἀνέμενεν ἔτι οὗτος τὰς ὡραίας τῆς Γεωργίας. Ὅτε ἔμαθε τὰ διατρέξαντα, ἡ ὀργή του δὲν εἶχεν ὅρια. Ὡρκίσθη νὰ ἐκδικηθῇ, καὶ ἡ ἐκδίκησις τοῦ Μεχμὲτ Ἀλῆ δὲν ἦτο μικρὸν πρᾶγμα.

Μετά τινας ἡμέρας στρατὸς καὶ στόλος περιεκύκλουν τὴν Κάσον. Ἐνόμιζεν ὁ στόλαρχος, ὅτι καὶ τὸν βράχον ἔτι ἠδύνατο νὰ δέσῃ δι' ἁλύσεων καὶ νὰ τὸν φέρῃ πρὸ τοῦ κυρίου του. Τόσον εἶνε μικρὰ ἡ νῆσος. Εὐτυχῶς δευτέρα ἀποτυχία ἔστεψε τὴν ὀργὴν τοῦ δεσπότου τῆς Αἰγύπτου. Οἱ Κάσιοι ἦσαν ἀνδρεῖοι· ἡ νῆσός των δυσάλωτος, στόλος δὲ καὶ στρατὸς ἠναγκάσθησαν ν' ἀναχωρήσωσιν ἄπρακτοι.

* * *

Ἰδιαιτέρα διαταγὴ τοῦ Μεχμὲτ Ἀλῆ κινεῖ ἤδη τὸν ἐν Σούδᾳ διαμένοντα ναύαρχον Χουσεῖν βέην κατὰ τῆς ἡρωϊκῆς νήσου. Τεσσαράκοντα πλοῖα τὴν κυκλοῦσι, καὶ χάλαζα σφαιρῶν ξέει τοὺς βράχους καὶ καταθραύει τοὺς προμαχῶνάς της. Τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας διήρκεσεν ὁ πόλεμος. Αἱ ἔφοδοι διεδέχοντο ἀλλήλας καὶ ἐπὶ τοῦ πελάγους ἐπέπλεον λέμβοι συντετριμμέναι καὶ πτώματα...

Ἀλλ' ὁ Ἰούδας καὶ ὁ Ἐφιάλτης δὲν ἀπέμειναν ἄνευ συντρόφων. Καὶ ἡ ἡρωϊκὴ Κάσος ἐπέπρωτο νὰ τοῖς παράσχῃ ἕνα.

Ὁ προδότης Ζαχαριᾶς, εὑρισκόμενος ἐν τῇ ναυαρχίδι, παρουσιάσθη πρὸς τὸν ναύαρχον καὶ ὑπέβαλε τὰς προτάσεις του. Ἐγνώριζεν οὗτος δύσβατον καὶ κρημνῶδες μονοπάτιον, ἐξ οὗ εὐχερὴς ἦτο ἡ ἀπόβασις.

* * *

Ἦτο νὺξ πάλιν· πολυάριθμοι λέμβοι ἔσπευδον πρὸς δυσμὰς ὁδηγούμεναι αὐτοπροσώπως ὑπὸ τοῦ βέη. Οὐδὲν ἐτάρασσε τὴν σιγὴν τῆς νυκτός. Αἱ λέμβοι ἐπλησίασαν πρὸς τὴν ἀκτὴν ἀλλὰ δὲν ἠδύναντο νὰ προσορμισθῶσιν. Ἐνόμιζες, ὅτι ἄγνωστος δύναμις ἀπεδίωκε μακρὰν τὸν προδότην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. Τὰ νερὰ ἦσαν ἀβαθῆ καὶ αἱ λέμβοι δὲν προυχώρουν. Τότε ὁ ναύαρχος Χουσεῖν βέης πηδᾷ εἰς τὸ ὕδωρ καὶ βυθίζεται μέχρι τῆς ὀσφύος· τὸ παράδειγμα του μιμοῦνται στρατιῶται καὶ ναῦται, καὶ ὁ τουρκικὸς ποῦς πατεῖ τέλος τὸ ἔδαφος τῆς Κάσου. Δύο ἢ τρεῖς σκοποὶ ἀνύποπτοι κατασφάζονται, οἱ δὲ λοιποὶ σπεύδουσι ν' ἀναγγείλωσι τὴν ἀπαισίαν εἴδησιν εἰς τοὺς ἐν τοῖς προμαχῶσιν...

* * *

Ἡ 31 Μαΐου τοῦ 1824 ἦτο ἡ ἀποφρὰς ἡμέρα τῆς Κάσου. Κατὰ ταύτην μέγας ἀριθμὸς Κασίων καὶ Κρητῶν ἐπλήρωσαν ἄφθονον τὸν φόρον τοῦ αἵματος εἰς τὸν θεὸν τῆς ἐλευθερίας, ὃν δὲν ἐπέπρωτο ἐν τούτοις νὰ λατρεύσωσιν ἀκόμη ! Διαρπαγὰς καὶ βεβηλώσεις ναῶν, αἰχμαλωσίας καὶ φόνους καὶ ἐμπρησμοὺς ἐπέφερεν ὁ κατακλύσας τὴν νῆσον ἐχθρικὸς χείμαρρος.

Ὅτε δὲ μετά τινας ἡμέρας κατεστραμμένην ἐγκατέλειπε τὴν ἡρωικὴν νῆσον ὁ κατακτητής, καὶ κατέπλεεν εἰς Αἴγυπτον κομίζων τὰ λάφυρα καὶ τοὺς αἰχμαλώτους, μετὰ πόσης χαρᾶς θὰ ἔτριβε τὰς χεῖρας του ὁ μνησίκακος Μεχμὲτ Ἀλῆς, καὶ πόσον εὐάρεστον θὰ ἐθεώρει τὴν νίκην ἐκείνην οὐχὶ τοῦ στολάρχου του, ἀλλὰ τοῦ προδότου Ζαχαριᾶ, δι' ἧς ἐξεδικεῖτο τόσον θηριωδῶς τοὺς ἁρπαγας τῶν ἑπτὰ Γεωργιανῶν παρθένων !

Ι. ΜΑΡΑΝΟΣ

ΤΟ ΧΡΥΣΟΥΝ ΕΙΔΩΛΟΝ

(διήγημα κατὰ τὰς Γραφάς.)

Ἂν τις μακρόθεν τοὺς ἔβλεπε κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν, θὰ ἐξελάμβανεν αὐτοὺς ὡς παίζοντας παντομίμαν, καίτοι αὕτη ἦτο ὅλως ἄγνωστος τότε. Πάντες ἐκινοῦντο ταραχωδῶς ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ ἐχειρονόμουν βιαίως καὶ ἀτάκτως πρὸς ἀλλήλους, ὡς εἰ μέγα τι κακὸν ἐπέκειτο. Οἱ ζωηρότεροι αὐτῶν πολλάκις ἐπεχείρησαν νὰ δημηγορήσωσιν, ἀλλὰ καὶ πολλάκις ἠναγκάσθησαν νὰ παύσωσιν ἕνεκα τοῦ θορύβου. Τὰ στόματα πάντων ἐξέφερον ἀρὰς καὶ ὕβρεις καὶ μεμψιμοιρίας κατὰ ... τοῦ βασιλέως καὶ τῶν περὶ αὐτόν ! Τέλος γέρων τις λευκόθριξ, νεάζων ὅμως λίαν κατὰ τὰ φρονήματα, ἀναβὰς ἐπί τινος λίθου, ἐπέβαλε διὰ τῆς σθεναρᾶς αὐτοῦ φωνῆς σιγήν, ἐν ᾧ ἡ λευκή του κόμη ἐκυματίζετο μεγαλοπρεπῶς, ἐκ τῆς πνοῆς τῆς αὔρας, ὄπισθεν τῶν ὤμων του.

«Ὁ λαὸς τῆς Χαλδαίας, εἶπεν ὁ ῥήτωρ, ἀείποτε διεκρίθη διὰ τὴν πρὸς τὸν Θεόν του εὐσέβειαν, ἡ δὲ ἀγάπη του πρὸς τὸν βασιλέα, παρ' οὐδενὶ ξένῳ λαῷ ἀπαντᾶται ... Δὲν εἶνε οὗτος ὁ λαὸς τοῦ Ναβουχοδονόσορος καὶ τοῦ Βαλτάσαρ ; Ἐτυφλώθητε λοιπόν, ὦ Χαλδαῖοι, σεῖς, τῶν ὁποίων οἱ βασιλεῖς ἐπλήρωσαν καὶ μέλλουσι νὰ πληρώσωσι δόξης τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου ; Ἀνανήψατε ! Τὸ κακὸν εἶνε μεῖζον ἢ ὅσον ὑπολαμβάνετε αὐτό. Χαλδαῖοι ! ἡ θρησκεία τῶν πατέρων ἡμῶν, ἡ πίστις διατρέχει τὸν ἔσχατον κίνδυνον. Μέχρι τοῦδε ὁ βασιλεὺς ἐτίμησε τὸν ἐπικατάρατον αὐτὸν ξένον, ὅσον οὐδένα ἐξ ἡμῶν. Ὁ Δανιὴλ εἶνε ὁ μόνος σύμβουλος

καὶ φίλος τοῦ Ἀστυάγους. Ὁ Δανιὴλ, ὁ δημοσίᾳ ὑβρίζων τὸν θεὸν τοῦ Ναβουχοδονόσορος!... Κατάρα ἔστω αὐτῷ!»

Ἀλλαλαγμὸς δαιμόνιος ἐκ μέρους τοῦ ἐξεγερθέντος λαοῦ, ἐπαναλαμβάνοντος τὰς τελευταίας τοῦ ρήτορος λέξεις, διέκοψεν αὐτὸν ἐπί τινα στιγμὴν, εἶτα δὲ τοῦ θορύβου κατευνασθέντος, οὗτος ἐπανέλαβεν:

«Ὁ καιρὸς ἐπείγει. Ἂν ὁ βασιλεὺς δὲν ἀπομακρύνῃ ἐκ τοῦ παλατίου του τὸν ἄθεον Δανιὴλ, τὸν ψευδοπροφήτην, μὰ τὸν Θεόν, τοιοῦτος βασιλεὺς εἶνε ἀνάξιος λύπης... Πῦρ κατὰ τῶν ἀνακτόρων καὶ μάχαιρα κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ! Φίλοι, ὁ ἥλιος δύει. Παρῆλθε καὶ ἡ ἡμέρα αὕτη ἄνευ ὁριστικοῦ τινος ἀποτελέσματος... Τὴν ἑσπέραν θὰ σκεφθῶμεν περὶ τῶν ληπτέων μέτρων, αὔριον δὲ ὁριστικῶς ἡ ἐκτέλεσις.»

* * *

Ἀστυάγης, διάδοχος Βαλτάσαρ, υἱοῦ τοῦ Ναβουχοδονόσορος, ἦρχε κρατταιῶς τοῦ θρόνου τῶν Χαλδαίων. Ἀγαθὸς βασιλεύς, ἐκκλίνας τῆς ὁδοῦ, ἣν ἠκολούθησαν οἱ προκάτοχοί του, ὧν δὲ καὶ φύσει ἠπίου χαρακτῆρος καὶ προσηνὴς τοῖς πᾶσιν, ἐπέτρεπεν ἐν τῷ ἑαυτοῦ κράτει τὴν ἐλευθέραν τῶν ἰδεῶν ἐκδήλωσιν. Ἐν τοῖς ἀνακτόροις αὐτοῦ ἐσύγχαζον οἱ σοφοὶ τῆς ἐποχῆς. Μεταξὺ τούτων ἐντὸς ὀλίγου συγκατηριθμήθη καὶ Δανιὴλ ὁ προφήτης. Αἱ ποικίλαι γνώσεις καὶ αἱ ὀρθαὶ κρίσεις, τὸ θάρρος καὶ ἡ εὐτολμία καὶ ἡ ἐν γένει ἀρετὴ τοῦ ἀνδρός, διέθηκαν τὸν βασιλέα εὐνοϊκῶς ὑπὲρ αὐτοῦ. Συχνὰ ὁ βασιλεὺς πρὶν ἢ ἀποφασίσῃ τι συνεβουλεύετο τὸν Δανιήλ.

Ἐπὶ θρόνου ὁλοχρύσου, δι' ἀργυρῶν τεχνουργημάτων μετ' ἀδαμάντων κατεσπαρμένου, ἄνωθεν δὲ καὶ κατὰ τὰ πλάγια ἐπισκιαζομένου διὰ πορφυροῦ ὁλοσηρικοῦ, τὰ ἄκρα τοῦ ὁποίου καταλήγοντα εἰς θυσάνους χρυσοῦς κατέπιπτον ἐπὶ τῶν ράχεων δύο μαρμαρίνων λεόντων, καθήμενος ὁ βασιλεὺς συνδιελέγετο μετὰ τοῦ προφήτου, ἐν ᾧ ἔξωθεν τῆς θύρας δύο στοῖχοι ἐνόπλων στρατιωτῶν ἵσταντο ἕτοιμοι νὰ παρουσιασθῶσιν εἰς τὸ ἐλάχιστον κροῦσμα τῶν παλαμῶν του.

Ὁ Δανιὴλ, ἐσταυρωμένας ἔχων τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ στήθους κεκλιμένην, ἵστατο σιωπηλὸς πρὸ τοῦ βασιλέως.

— Δέν μοι ἀποκρίνεσαι λοιπόν; εἶπεν ὁ βασιλεύς. Νομίζεις ὅτι εἰς τοὺς λόγους μου τούτους ὑπάρχει ἀδικία τις; Πεντήκοντα ἔτη λατρεύω τὸν θεὸν τοῦ Ναβουχοδονόσορος καὶ οὐδέποτε ἔσχον ἀφορμὴν νὰ δυσαρεστηθῶ ἐναντίον του. Τίς ἄλλος ἐκτὸς αὐτοῦ ἐθεράπευσε πέρυσι τὴν θυγατέρα μου τὴν ἠγαπημένην; Τίς ἄλλος ἐκτὸς αὐτοῦ μοὶ παρέχει τὸν πλοῦτον, ὃν βλέπεις περὶ σέ; Τίς ἄλλος τέλος μὲ διατηρεῖ ἐπὶ τοῦ θρόνου τούτου;

Ὁ Δανιὴλ ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν καὶ ἔμεινε καὶ πάλιν σύννους.

— Ὠμίλει λοιπόν, εἶπε τότε διὰ τόνου ἐπιτακτικοῦ ὁ βασιλεύς.

— Αὐθέντα! εἶπεν ὁ Δανιὴλ καὶ ἐσίγησεν ἐπί τινα δευτερόλεπτα, εἶτα δ' ἐξηκολούθησεν:

— Ἔνδοξε τῶν Χαλδαίων βασιλεῦ, ὁ κορμὸς τοῦ δένδρου διευθετεῖται, ἐν ὅσῳ τοῦτο εἶνε νέον, καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου πλάττεται, ἐν ὅσῳ οὗτος εἶνε νέος. Αἱ πεποιθήσεις ἀποκτῶνται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατὰ τὴν νεότητα. Μοὶ εἶνε λίαν δύσκολον — τὸ ὁμολογῶ — βασιλεῦ, νὰ μεταβάλω τὰς πεποιθήσεις Σου σήμερον. Ἀλλ' εἶσαι ἄνθρωπος, ὦ βασιλεῦ, καὶ δύνασαι νὰ κρίνῃς ὅτι ἓν εἴδωλον, ἔστω καὶ χρυσοῦν, εἶνε ἀδύνατον νὰ ποιήσῃ καὶ τὸ ἐλάχιστον ἀφ' ἑαυτοῦ, οὐδὲ νὰ φάγῃ εἶνε δυνατόν, ὡς ψευδόμενοι διατείνονται οἱ ἱερεῖς τοῦ ναοῦ, ἵνα ἐξαπατῶσι τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἀφαιρῶσι τὴν περιουσίαν των...

— Πρόσεχε, ἄθλιε! Τοῦτο εἶνε ὕβρις!... εἶπεν ἀπειλητικῶς ἐξεγειρόμενος τοῦ θρόνου ὁ βασιλεὺς, ὀργισθεὶς ἐκ τῶν λόγων του.

Ὁ Δανιὴλ ἀντὶ ποσῶς νὰ ταραχθῇ ἐξηκολούθησεν ἠπίως:

— Ἀλλ' εἶσαι βασιλεύς, ἔχεις τὴν δύναμιν ἅπασαν εἰς χεῖράς σου: νὰ σώσῃς ἢ ν' ἀπολέσῃς. Οὐδὲν ἄλλο ἔχω νὰ σοι εἴπω ἐκτὸς τοῦ: Ὑπάγωμεν καὶ ἴδωμεν!

* * *

Τὸ ἑσπέρας, μόλις τὸ σκότος ἤρχισε νὰ καθίσταται ἐπαισθητόν, ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ Δανιὴλ εἰσῆλθον εἰς τὸν ναόν. Οἱ ἱερεῖς ἔψαλλον τὸν ὕμνον τοῦ βασιλέως, ἐν ᾧ οὗτος ἔκλινε μετ' εὐλαβείας τὸ γόνυ πρὸ τοῦ χρυσοῦ εἰδώλου, ὅπερ εἶχε κατασκευάσῃ ὁ Ναβουχοδονόσορ καὶ ἐλατρεύετο ὡς Θεός.

— Λοιπόν; ἠρώτησε διὰ τοῦ βλέμματος τὸν Δανιὴλ ὁ βασιλεύς.

— Νὰ ἐξέλθουν πάντες ἐκτὸς ἡμῶν τῶν δύο, εἶπε ταπεινῶς ὁ Δανιήλ.

Τοῦτο καὶ ἐγένετο παραυτα.

Ὁ βασιλεὺς εἶπε τότε τῷ Δανιήλ:

— Πτωχὲ ἄνθρωπε, οὐδὲν θὰ κατορθώσῃς καὶ σὲ λυποῦμαι. Ἂν ὁ Θεὸς οὗτος — καὶ ἔκλινε πρὸ τοῦ εἰδώλου — δὲν ἦτο Θεὸς ἀληθινός, πῶς θὰ ἠδύνατο νὰ φάγῃ ὅσον οὐδεὶς ἄνθρωπος; Ἢ ἀγνοεῖς ὅτι ἑπτὰ ὅλα φορτία σῖτου καὶ ἑπτὰ ἀγελάδες καὶ ἑπτὰ στάμναι οἴνου, προσφερόμενα αὐτῷ καθ' ἑκάστην ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἀποτελοῦσι τὸ δεῖπνόν του;

— Δεῖπνον πλούσιον καθημερινὸν διὰ τοὺς ἱερεῖς τοῦ ναοῦ, μεγάλε βασιλεῦ! εἶπεν ἀποκρινόμενος ὁ Δανιήλ· ἀλλὰ μὴ ἐξάπτου, ἵνα σοὶ δείξω τοῦτο ἀκριβῶς, σὲ ὡδήγησα ἐνταῦθα.

Εἶτα λαβὼν ἔκ τινος σάκκου, ὃν ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ, τέφραν, ἐκοσκίνισε ταύτην διὰ κοσκίνου ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὅλου τοῦ ναοῦ μέχρι τῆς θύρας.

— Τὸ πρῶτον μέρος τῆς δοκιμῆς, εἶπεν ὁ Δανιήλ, ἐτελείωσεν. Αὔριον τὴν πρωΐαν θὰ ἐπανέλθωμεν καὶ θὰ ἴδωμεν ἂν ταῦτα θὰ φαγωθῶσιν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἢ ὑπὸ ἀνθρώπων.

— Πρὸς περισσοτέραν δὲ ἀσφάλειαν, εἶπε γελῶν ὁ βασιλεύς, καὶ διὰ νὰ σοὶ δείξω ὅτι ἄνθρωποι εἶνε ἀδύνατον νὰ ἔλθωσιν ἐνταῦθα, λαμβάνω μετ' ἐμαυτοῦ τὰς κλεῖδας τοῦ ναοῦ καὶ σφραγίζω τὰς θύρας διὰ τῆς σφραγῖδός μου.

Ὁ Δανιὴλ ἐδυθίσθη πάλιν εἰς σκέψεις.

Οἱ δὲ ἱερεῖς, οἵτινες ἀνέμενον ἔξωθεν νὰ λάβωσι τὰς κλεῖδας, ἠπόρησαν ἐπὶ τῇ πράξει ταύτῃ τοῦ βασιλέως. Πρὸς ποῖον σκοπὸν ἐσφράγιζε τὰς θύρας καὶ ἐλάμβανε τὰς κλεῖδας μεθ' ἑαυτοῦ; Μήπως ὑπώπτευσέ τι; ἀλλὰ δὲν ἔδωκαν καὶ πόλλην προσοχὴν εἰς τὸ πρᾶγμα. Βασιλεὺς ἦτο αὐτὸς, ὅ,τι ἤθελεν ἔκαμνεν· ἄλλως τε αἱ θύραι τοῦ ναοῦ δὲν τοῖς ἐχρησίμευον κατὰ τὴν νύκτα. Ἀνύποπτοι λοιπὸν καθ' ὁλοκληρίαν, ἀφ' οὗ προσεκύνησαν τὸν βασιλέα, ἔσπευσαν εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν.

* * *

Εἰς τὴν δεξιὰν πλευρὰν τοῦ ἱεροῦ ὑπῆρχε πλάξ τις μαρμαρίνη. Κοινῶς ἐπιστεύετο ὅτι ἐκεῖ ἦτο ὁ τάφος τοῦ Ναβουχοδονόσορος, συχνάκις δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ πιστοὶ προσηύχοντο ἐπ' αὐτῆς. Ὡς συνήθως, οὕτω καὶ κατὰ τὴν νύκτα ταύτην πολὺ πρὸ τοῦ μεσονυκτίου ἡ ἱερὰ πλὰξ ἀνεσηκώθη, ἀφήσασα εἰς τὴν θέσιν της μεγάλην ὀπήν. Χεὶρ της μετὰ δᾴδος ἀνημμένης προέκυψε, ταύτην δὲ ἠκολούθησε σῶμα ἀνθρώπου· τὸν πρῶτον ἄνθρωπον ἠκολούθησε δεύτερος, τοῦτον τρίτος καὶ τέταρτος καὶ οὕτω καθεξῆς, πάντες μετὰ δᾴδων. Ὁ ναὸς ἐφωτίσθη κατὰ μικρὸν ὁλόκληρος, ἔλαμψε δὲ τὸ χρυσοῦν εἴδωλον ἐκ τῶν φώτων. Τίνες οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι καὶ τί ἐζήτουν τὴν ὥραν ταύτην ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ; Ὦ! τῆς φαυλότητος! ἦσαν οἱ ἱερεῖς μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των!... Ἦλθον καὶ πάλιν νὰ φάγωσι τὸ τακτικόν των δεῖπνον!... τὸ δεῖπνον, ὅπερ ὁ λαὸς ἐπίστευεν ὅτι προσέφερε τῷ Θεῷ!...

Ἀφ' οὗ πάντες ἐξῆλθον ἐκ τῆς ὀπῆς, εἰς ἣν ἔφερε μακρὰ ὑπόγειος στοὰ φθάνουσα μέχρι τῶν οἰκιῶν αὐτῶν καὶ ἄγνωστος τοῖς λοιποῖς ἀνθρώποις, προυχώρησαν πρὸς τὸν βωμόν, παρὰ τὸν ὁποῖον, ἔκειντο σωρηδὸν τὰ ἐδέσματα, ψάλλοντες ἐν χορῷ τὴν ἑξῆς αὐτοσχέδιον ᾠδήν:

Οἱ ἱερεῖς.

Ὁ Θεὸς τῶν Ἰουδαίων ἔθρεψεν ἕνα καιρὸν
Τοὺς οἰοὺς τῶν Ἰουδαίων μὲ τὸ μάννα τοῦ οὐρανοῦ,
Τοὺς ἐπότισε μὲ ὕδωρ ἀντὶ οἴνου δροσερόν,
Τὸν ἐλάτρευον δ' ἐκεῖνοι μετὰ σεβασμοῦ τρανοῦ.

Ὁ λαὸς δὲ τῆς Χαλδαίας τρέφει σήμερον ἡμᾶς
Μὲ παχείας ἀγελάδας καὶ κρασάκι ἐκλεκτόν,
Ὅσ' ἀρκοῦσι νὰ χορτάσουν καὶ ἀνθρώπους ἑκατὸν
Καὶ πιστεύουν πῶς μὲ τοῦτο θέλουν σώσῃ τὰς ψυ-
[χάς.

Ἔ, λαὲ τετυφλωμένε, φέρνε βοῦς καὶ ἀγελάδας,
Φέρνε οἶνον, φέρνε ἄρτον, φέρνε ὅλα τἀγαθά,
Φέρνε μόσχους, ὅ,τι ἔχεις, τοὺς ἁγίους σου παπάδες
Νὰ χονδραίνουν αἱ κοιλιαί των, νὰ γεμίζουν τὰ
[πουγγιά.

Αἱ γυναῖκες.

Νὰ παχαίνωμε κι' ἡμεῖς.

Οἱ ἱερεῖς.

Χαῖρε, χαῖρε βασιλεῦ!
Σὺ προσφέρεις ὑπὲρ πάντας τὸ λαμπρὸν συμπόσιον,
Σὺ δωρεῖς νοστίμους μόσχους καὶ κρασὶ ἀμβρόσιον
Νὰ μᾶς ζήσῃς, Ἀστυάγη! Ἀλλαλὰ καὶ ἐλλελεῦ!

* * *

Ὡς κύνες λυσσαλέοι ἐρρίφθησαν ἐπὶ τῶν ὠπτῶν κρεάτων καὶ τῶν σταμνῶν τοῦ οἴνου. Ἔφαγον, ἔπιον καὶ ἐμεθύσθησαν. Ἄνδρες, γυναῖκες, γέροντες, παιδία, ἅπαντες παρέπαιον φερόμενοι ἔνθεν κακεῖθεν. Ἤδη νεαρὰ κόρη ἐπήδα καὶ ἐκαθέζετο ἐπὶ τοῦ τραχήλου γέροντος ἱερέως, μὲ τοὺς πόδας κρεμαμένους πρὸ τοῦ στήθους του, ἐν ᾧ ἕτερος προσεπάθει νὰ περιβάλῃ διὰ τῆς εἰς δύο διαιρεθείσης γενειάδος του τὴν ὀσφὺν τῆς πρὸ αὐτοῦ χοροπηδώσης ἱερείας!...

Μόλις δὲ ὅτε περὶ τὴν χαραυγὴν αἱ πρῶται τῆς ἡμέρας ἀκτῖνες ἐρώτισαν τὰ παράθυρα τοῦ ναοῦ, ἐσκέφθησαν περὶ ἀναχωρήσεως. Εἶχε παρέλθῃ καὶ ἡ ζάλη των, καὶ ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον εἰσῆλθον εἰς τὴν ὀπήν, ὁ δὲ τελευταῖος εἰσελθὼν ἐφρόντισε νὰ κλείσῃ ὄπισθεν, θέτων ἐπ' αὐτῆς τὴν πλάκα, ὡς ἦτο καὶ πρίν.

* * *

Οὐδεὶς εἶχε παρατήρησιν, ὅτι τὸ ἔδαφος τοῦ ναοῦ ἦτο ἐστρωμένον διὰ λεπτοτάτου στρώματος στάκτης. ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀπετυπώθησαν τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν καὶ τῶν τελεσθέντων ὀργίων.

Περὶ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ Δανιὴλ συνοδευόμενος, εἰσήρχετο ἐν τῷ ναῷ, ἀφ' οὗ πρότερον ἀπεσφράγισεν ἰδιοχείρως τὰς θύρας. Ἐδῶ ὁστᾶ βοῶν ἐρριμμένα, ἐκεῖ οἶνος κεχυμένος, πορωτέρω λυχνίαι ἀνεστραμμέναι προσέπεσαν τὸ πρῶτον εἰς τὰ βλέμματα ἀμφοτέρων. Ὁ Δανιὴλ, χάρις εἰς τὴν ἐπίνοιάν του, ἀνεκάλυψεν ἐπὶ τῆς στάκτης πατήματα ἀνθρώπων, ἐξ ὧν ὡδηγήθη μέχρι τῆς ἱερᾶς νομιζομένης πλακός.

«Εὗρον» εἶπε καθ' ἑαυτὸν καὶ ἀνεσήκωσε τὴν πλάκα.

Στραφεὶς δὲ πρὸς τὸν βασιλέα, εἶπε δεικνύων τὴν ὀπήν, εἰς ἣν ἔφερεν ἐκ τῶν κάτω κλίμαξ μαρμαρίνη:

— Ἰδέ, βασιλεῦ!

Ἐκεῖνος ἰδὼν ταῦτα ἀνεβόησε:

— Μέγας ὁ θεὸς Ἰσραήλ· αὐτῷ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις! Μακρὰν ψευδὲς εἴδωλον!

Καὶ ὠθήσας διὰ τοῦ ποδὸς κατέρριψε χαμαὶ τὸ χρυσοῦν εἴδωλον.

— Ἀλλὰ πταίουσιν οἱ ἱερεῖς ἀνεβόησε πάλιν. Οἱ ἄθλιοι, οἱ ἀπατεῶνες! Ὦ! Δὲν θ' ἀπομείνῃ οὐδεὶς! Ἄγωμεν, Δανιήλ, ἄγωμεν, φίλε Δανιήλ. Εἶχες ἄδικον λέγων ὅτι ὁ κορμὸς τοῦ δένδρου διευθετεῖται μόνον κατὰ τὴν νεότητά του. Τὸ μάθημα, ὅπερ ἐπέπρωτο νὰ διδαχθῶ νῦν, ἐν τῷ γήρατί μου, εἶνε μεγαλείτερον παντὸς ἄλλου. Εὐχαριστῶ, Δανιήλ. Ὑπάγωμεν νῦν καὶ τιμωρήσωμεν!

* * *

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν, ἥτις εἶχεν ὁρισθῆ ὑπὸ τοῦ λαοῦ ὡς ἡμέρα ἀποτελεσματικῆς κατὰ τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ Δανιὴλ ἐνεργείας, ἐπὶ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ Εὐφράτου τάγμα στρατιωτῶν κατεγίνετο, περὶ τὴν δύσιν τοῦ Ἡλίου, εἰς ἔργον ἀπαίσιον καὶ σκληρόν. Οἱ ἱερεῖς, οἱ τέως ὡς ἅγιοι ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκτιμώμενοι, μὲ τὰς χεῖρας ὄπισθεν δεδεμένας, ἵσταντο ἐν σειρᾷ μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ Εὐφράτου, ὄπισθεν δὲ πλῆθος ἄπειρον λαοῦ συνωστίζετο, ὅπως ἴδῃ τὰ μέλλοντα συμβῆναι.

Ὁ βασιλεὺς Ἀστυάγης ἐκάθητο ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ, ἔχων παρὰ τὸ πλευρὸν αὐτοῦ ἐπὶ θρόνου χαμηλοτέρου τὸν Δανιὴλ, καὶ ἐθεώρει τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν του.

Οἱ στρατιῶται ἔδενον εἰς τὸν τράχηλον ἑκάστου ἱερέως μέγαν βράχον, καὶ ὤθουν αὐτὸν εἰς τὸν ποταμόν, τὸ δὲ ρεῦμα ἐξήλειφε παρευθὺς τὴν ὑπὸ τοῦ βυθιζομένου σώματος σχηματιζομένην κοιλότητα, ἐν ᾧ ἐκ τῶν στομάτων τοῦ παρισταμένου πλήθους ἐξήρχοντο πένθιμοι ψιθυρισμοί:

— Βρέ, βρέ, τί μᾶς ἔκαμναν...

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΔΡΑΚΤΑΣ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ
ΤΟΥ ΑΡΧΗΓΟΥ ΚΡΙΕΖΗ

(Γκιορνάλε διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ Ἔθνους).

[Συνέχεια].

Ο ΔΡΑΜΑΛΗΣ

Περάσαντας 4 - 5 ἡμέρας ἔφθασεν ὁ Δράμαλης εἰς τὸν Ἀνηφορήτη· διεσκόπισαν τὸ Ὀρδὶ τοῦ Ἀνηφορήτη· εὐγῆκαν οἱ ἀγάδες ὅλοι καὶ ἐπῆγαν πρὸς ἀπάντησίν του. Λέγοντάς του τὴν συμφορὰν ὅπου εἶχον πάθη, τοὺς ἔμβασε προβεζιόναις καὶ ἄλλα, διὰ τὰ ἀλόγατά τους· τοὺς ἐφοδίασε καλά.

Μὴν ἠξεύροντας, ὅπου ἡ γυναῖκα ἐπήγαινε καὶ εἰς δύο τρεῖς ἡμέρας ἐπέστρεφε μὲ γράμμα τους, καὶ δὲν ἐφάνη νὰ ἔλθῃ πλέον, δὲν εἰμπορεῦσα νὰ μάθῃ τί τρέχει ἡ ἀργητά της. Καὶ σὲ 4 - 5 ἡμέρας ἐβγῆκαν κρυφίως καὶ ἔφυγον. Ἦλθον εἰς τὸ Ὀρδί... μοῦ τοὺς ἔφεραν μέσα τοῦ πλοίου καὶ μᾶς εἶπον τὸν ἐρχομὸν τοῦ Δράμαλη.

— Ἐμείναμεν ὅλοι περίλυποι — καὶ ὅτι ἀνεχώρησε διὰ τὸν Μωρέαν καὶ εἰς Ἄργος, ὅπου δὲν ἐπέρασαν πολλαὶ ἡμέραι καὶ ἐμάθομεν τὸν ἀφανισμόν του, ὅπου τοῦ ἔκαμαν οἱ Ἕλληνες, καθὼς καὶ τὸ ξέρει ὅλη ἡ Ἑλλάς.

Καὶ σὲ 4 ἡμέρας μὲ ἔγραψεν (ὁ Ὀδυσσεὺς) ἀπὸ χωριὸ Κάστρο βολλά, ὅτι ὁ λόγος του ἔργον ἔγινεν ὡς ἡ γραφή του ὅπου βαστᾷ.

Ἐσκότωσαν τὸν Μπεϊζαντὲ Ἠλίαν καὶ ἐλάβομεν μεγάλην λύπην.

Ἤρχισαν φοβερὰ χιόνια, ὅπου ἐκράτησαν περίπου τῶν 20 ἡμέρας, πέφτοντας, ὅπου ἐγέμισαν ὅλα τὰ βουνὰ καὶ αἱ στράταις, ὅπου τὰ ζῶα δὲν ἐμποροῦσαν νὰ ἀπεράσουν διὰ νὰ μᾶς φέρουν ζαϊρέδες. Ἐβιάσθην καὶ ἔστειλα τὸν Καπετὰν Ν. Ζαγορήσιον εἰς τὰ χωριὰ, γράφοντάς τους νὰ ἔβγουν οἱ χωριανοὶ μὲ τὰ τσεκούρια νὰ κόψουν τὰ χιόνια, καὶ ἤνοιξαν οἱ στράταις καὶ μᾶς ἐπρόφθασαν· εἰ δὲ ἐκινδυνεύαμεν.

ΤΟ ΣΤΡΑΤΕΥΜΑ ΤΟΥ ΑΝΔΡΙΤΣΟΥ

Καὶ μετὰ 15 ἡμέρας, ὅπου εἶχον λάβῃ τὸ γράμμα τοῦ Ὀδυσσέως, ἤμην ἔξω τοῦ Ὀρδιοῦ καὶ ἐτρώγαμεν. Καὶ ἐπάνω ὅπου μᾶς ἔφερναν τὸ ψητὸ, ἔρχονται καὶ μᾶς λένε ὅτι τὰ καραβούλια ἔκαμαν τὰ σημεῖα, ὅτι ἔρχονται οἱ ἐχθροὶ τῆς Καρύστου. Εὐθὺς εὐγῆκα ἔξω τῆς καλύβης, ἀπαρατήσαμε τὴν τράπεζαν, ἠρχίσαμε νὰ ἑτοιμασθῶμεν τοῦ πολέμου· ἐκίνησαν ὅλοι οἱ ὁπλαρχηγοί· ἔστειλα τοὺς ναύτας μου ἐπάνω εἰς τὰ κανόνια. Ἐκατέβησαν τοῦ κάμπου. Παρατηρῶ μὲ τὸ κανοκιάλι, βλέπω γεμάτα τὰ βουνὰ φουσταναλάδες.

Εἴπαμε νὰ ἦτο ὁ Ὀμὲρ Μπέης, ὅτι ὅταν ἠθέλησε νὰ ἔλθῃ ἔτσι ἐφοροῦσαν φουσταναλάις. Ἐκοντοζύγωσαν αὐτοί, καὶ οἱ ἰδικοί μου ἐσμίξαμεν ὅλοι μαζί· τέλος ἔφθασαν καὶ ἔρχεται ἀπεζὸς νὰ μοῦ δώσῃ τὴν εἴδησιν τί ἦτο.

Ἔμαθον ὅτι ἦτο τὸ στράτευμα τοῦ Ὀδυσσέως· ἔρχονται οἱ ὁπλαρχηγοί μου, ἔμαθον τὰ γενόμενα. Ἐπροσκάλεσα τὸν Μουσταφᾶν, τὸν ὁποῖον ἐξήτασα καὶ μοῦ ἀπεκρίθη: — Βαλαὰχ! μπιλαὰχ! δὲν ἠξεύρω νὰ σοῦ εἰπῶ πῶς ἠκολούθησε· μόνον, ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς ἐπῆρε μαζί του 20 στρατιώτας καὶ ἀνεχώρησεν εἰς τὸν Καλαμον, φωνάζοντάς μας νὰ ἀναχωρήσωμεν· καὶ ἐβγῆκαν οἱ Τοῦρκοι φωνάζοντάς μας: σταθῆτε βρὲ Ρωμαῖοι καὶ πάρτε ταῖς κάπαις, ὅτι θὰ κρυώσητε ἀπὸ τὸ ψύχος.

Ἦλθον μαζί τους καὶ πολλοὶ Πορισῶται, Ἀνδριῶται καὶ ἀπὸ ἄλλα μέρη καὶ ἄρρωστοι, τοὺς ὁποίους τοὺς ἐπεριποιήθην καὶ ὑγίαιναν.

Ἐβγῆκε λόγος, ὅτι ἐπῆρεν 300 μπούκια(;) ἀπὸ τὸν Ὀμὲρ Μπέην καὶ ἔτσι ἀνεχώρησε, χωρὶς νὰ ρίξῃ κανὲν ντουφέκι.

Πρὶν τοῦ χωρισμοῦ τοῦ Ὀδυσσέως εἶχον παρακαλέσῃ καὶ μοῦ ἄφησε τὸν ἰατρόν του, Τοῦρκον Ταλαντιναῖον Κούρταλην, ὅπου εἶχον πολλοὺς λαβωμένους καὶ τοὺς ἐγιάτρευσε.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν βλέπομεν καὶ ἐγιόμωσεν ὁ κάμπος πρόβατα, βόες, ἀλόγατα καὶ ἔτερα· καὶ ὅσα πρόβατα εὗρον Τούρ-

κων καὶ Ρωμαίων, τὰ ἐσύναξαν ὅλα καὶ τὰ ἔφεραν· περίπου τῶν 30 χιλ. κεφάλια.

Ἔρχεται ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ Ὀδυσσέως, παρουσιάζεται ἐμπρός μου παρακαλῶντάς με νὰ τοῦ δώσω καΐκια νὰ ἀπεράσῃ τὸ πέρα μέρος ὅλα τὰ ζῶα ὡς Τουρκικά. Τοῦ λέγω ἂν ἔχῃ γράμμα τοῦ Ὀδυσσέως. — Μὲ λέγει : ὄχι. Τὸν λέγω· Ἐτοῦτα εἶνε πράγματα τοῦτόπου καὶ εἶνε Ρωμαΐκα καὶ θὰ σταθοῦν εἰς τὸν τόπον. Φωνάζοντας ὅτι εἶνε Τούρκικα, καὶ Τούρκικα ἐὰν εἶνε, εἶνε ἐντόπια καὶ δὲν σᾶς τὰ ἀφίνω.

Ἐφώναξαν, εἶδον ὅπου δὲν ἐκατώρθωσαν μὲ ταῖς φωναίς, τὰ ἐκράτησα.

Τοὺς ἐμβαρκάρισα πάλιν εἰς γολέτας, τοὺς ἐπέρασαν τὸ ἄντικρυ μέρος Ἀνηφορήτη καὶ μόνον τὸν Κούρταλην ἐκράτησα καὶ τὸν Μουσταφᾶν. Ἐδιόρισα βοσκοὺς διὰ νὰ φυλάττουν τὰ πράγματα.

ΑΑΦΥΡΑ ΕΝ ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑ·

Περάσαντας 4—5 ἡμέρας, ἐγύρευσαν οἱ δύο πενταικοσίαρχοι ἄδειαν νὰ πάῃ ὁ καθεὶς εἰς τὸ χωρίον του, διὰ νὰ ἰδοῦν ταῖς φαμιλιαίς τους.

Ἐβγῆκα ἔξω εἰς τὸ Ὀρδὶ καὶ ἐκοιμώμουν. Καὶ περάσαντας 4 ἡμέρας βλέπομεν εἰς ἓν βουνόν, περίπου τῶν 8 ὡρῶν μακρυὰ τοῦ Ὀρδίου, πολλαὶς φωτιαίς, ὅπου ἦτο τὸ μοναστήρι ὁ «Ἅγιος Δημήτριος» καὶ ὑποψιάσθην τί νὰ ἐδηλοῦσαν τόσαις φωτιαίς· βέβαια, λέγω, Τοῦρκοι πρέπει νὰ εἶνε.

Εὐθὺς ἔβγαλα ἀπεζόν, γράφων τοῦ Κώτσου, ὅπου τὸ χωρίον του ἦτο δύο ὡρῶν μακρυὰ τοῦ Ὀρδιοῦ, καὶ εὐθὺς ἐσηκώθη καὶ ἦρθε.

Τὸν ἐρωτῶ διὰ ταῖς φωτιαίς, μὲ λέγει :

— Τοῦρκοι πρέπει νὰ εἶνε πηγαιμένοι εἰς τὸ μοναστῆρι.

Διορίζοντάς τον, ἐπῆρε 400 στρατιώταις καὶ ἐκίνησε.

— Καὶ ἐὰν ἰδῇς, ὅτι εἶνε ἐχθροὶ περισσότεροι, κάμε σημεῖα νὰ σοῦ στείλω καὶ ἄλλους.

Ἡμεῖς ὅλην τὴν νύκτα ἐστάθημεν ἄϋπνοι, καὶ περάσαντας δύο ὥρας μᾶς κάμνει σινιάλα ἀπὸ ἕνα βουνόν, ὅτι χρειάζεται μεντάτι. *

Εὐθὺς κινῶ τὸν καπετὰν Ν. Ζαγορήσιον καὶ καπετὰν Ν. Κριζιώτην μὲ ἄλλους τριακοσίους· πρὸς τὰ ξημερώματα ἔφθασαν καὶ οἱ Ἰδικοί μου.

Ντουφεκίζοντάς τους, ἐπαράτησαν ὅλα τὰ ψητά, ζῶα φορτηγὰ καὶ ἄλλα, κυνηγῶντας περίπου τῶν 4 ὡρῶν.

Καὶ κοντὰ τὸ γεῦμα ἔφθασαν μὲ 30—40 ζῶα καὶ 5 Τούρκους οὐτιδανούς. Μοῦ ἐδιηγήθησαν, ὅτι ἡ φωτιαὶς ἦταν, ὅπου ἔψηναν περίπου τῶν 100 πρόβατα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἔφεραν καὶ 30 μαζί τους μισὰ ἄψητα. Ἦτο ὁ υἱὸς τοῦ Ρεσὶτ Μπέη ὁ μεγαλείτερος μὲ ἄλλους νέους καὶ ἀπὸ τρίχα τοὺς ἐγλύτωσαν, ὅτι εἶχαν ἄτια δυνατά, τὰ ὁποῖα λεγόμενα πλιάτσικα, ὅλα τὰ ἔφεραν μέσα εἰς τὸ πλοῖον.

Τὰ ἐπωλήσαμε μεζάτι. Ἦταν 6 σοτσαντέδες, πρώτης καλλιτᾶς, τὰ ὁποῖα τὰ ἐκράτησα μόνος μου διὰ γρ. 500. Ἤτο μία γοῦνα γαζὶ οὐρανιά, τὸ ὁποῖον μὲ τὸ ἔρριψαν οἱ ὁπλαρχηγοὶ εἰς ταῖς πλάταις μου δωρεάν, σεφερτάσια 12, δισάκια, ὅπου ἔβαζαν τὰ στρώματά τους, μικρὰ δισάκκια τῶν ἐνδυμάτων, πιστόλαις 25, 12 ντουφέκια μὲ ἀσήμια καὶ 5 μουσαμάδες τοῦ καπνοῦ, — οἱ δύο ἦσαν γεμάτοι καπνῶν,— μετάξια δύο τσουβάλια καὶ ἕτερα κουκούλια καὶ 5 γούναις κατώτεραις παλαιαίς. Ἐκράτησα τοὺς δύο μουσαμάδες, καὶ τρία σεφερτάσια καλά, ἔμειναν ἐπάνω μου διὰ γρ. 100. Ἐμαζεύθησαν ὅλα τὰ μετρητὰ 17 χιλ. 500 γρ. ἐπῆρκν ὅλοι οἱ 700 ἀπὸ 25 γρ. Τοὺς ἔκαμα καὶ γεῦμα τῶν ὁπλαρχηγῶν καὶ τῶν στρατευμάτων ἀπὸ διπλᾶ ὅ,τι ἔτρωγαν καθ' ἡμέραν. Καὶ ἔγινε χαρὰ μεγάλη αὐτὴν τὴν ἡμέραν.

ΑΝΥΠΟΤΑΣΙΑΙ ΝΑΥΤΩΝ

Γράφω τῶν Ἀρειοπαγιτῶν, ὅτι θέλω νὰ ὑπάγω εἰς Σκόπελον νὰ δώσω φωτιὰ τοῦ πλοίου μου· οἱ ὁποῖοι μοῦ στέλλουν διαταγήν, γράφουν τῶν Σκοπελιτῶν. Περνῶ τὴν διαταγήν, ὅπου γράφουν τῶν Σκοπελιτῶν :

Ἄρειος Πάγος.

Αὐτοῦ ἔρχεται μὲ τὸ καράβι του ὁ Καπετὰν Ἀλέξανδρος Ὑδραῖος διὰ νὰ τὸ παλαμίσῃ εἰς τὸν λιμένα τοῦ Πανόρμου, καὶ ἐπειδὴ εἰς τὴν νῆσόν σας εὑρίσκονται ὅλα τὰ ἀναγκαῖα πράγματα, διὰ τοῦτο θέλετε λάβῃ φροντίδα νὰ τοῦ τὰ προμηθεύσητε, χωρὶς τὴν παραμικράν σας ζημίαν· καὶ τοῦτο νὰ γίνῃ ὅσον τὸ δυνατὸν ὀγλήγορα, ἐπειδὴ ὡς ἠξεύρετε εἶνε εἰς τὴν δούλευσιν τοῦ γένους.

Τὴν 28 Μαρτίου 1822. (Ἐκ Λιθάδας).

Οἱ Ἀρειοπαγῖται

Ταλαντέιου Νεόφυτος (πρόεδρος), **Ἄνθιμος Γαζῆς, Ἰωάν Φίλωνος, Δρόσος Μανσόλας Ἰωάν. Εἰρηναῖος, Κ. Τασινίκας, Κ. Ἰωάννου.**

Ἑτοιμάσθην διὰ τὸ πλεύσιμον. Ἄφησα πάλιν τὸ πλοῖον Σκοπελίτικον Γ. Καμπούρην εἰς τὴν θέσιν μου. Δὲν ἦτο ἱκανός, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ μὴν εἰποῦν οἱ Τοῦρκοι, ὅτι ἔφυγε τὸ καράβι.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἔφθασα εἰς Λιθάδαν· τὸ ἐκρατήσαμεν εἰς τὰ παγιά· ἀνέβην ἐπάνω εἰς Λιθάδαν. ἐντάμωσα τοὺς Ἀρειοπαγίτας· τοὺς ἐπαράδωσα τὰ ὅσα ζῶα εἶχαν φέρει τὸ στράτευμα τοῦ Ὀδυσσέως ἕως νὰ ἐπιστρέψω· τοὺς ἀποχαιρέτισα, ἐκατέβην κάτω εἰς τὸν αἰγιαλόν, ἐμβῆκα εἰς τὸ πλοῖον, ἠρχίσαμε τὸν πλοῦν.

Εἴδομεν ἓν τρεχαντήρι ἐρχόμενον κατεπάνω μας, ἐστάθημεν ἀλὰ κάπα· ἦλθε δίπλα μας, ἀναβαίνει ὁ πλοίαρχος, ἔρχεται κοντά μου, μοῦ παρουσιάζει γράμμα τοῦ Ὀδυσσέως· ἀνοίγω, εἶδον νὰ μοῦ γράφῃ τὰ διατρέξαντα εἰς τὴν Ἁγίαν Μαρίναν, Στυλίδα. Ἰδού, ὁποῦ μοῦ γράφει.

Ἀδελφὲ Καπετὰν Ἀλέξανδρε, Ἀρχηγὲ τῆς Εὐρίπου, ἀδελφικῶς σὲ ἀσπάζομαι.

Ἅμα λάβῃς τὸ ἀδελφικόν μου γράμμα σᾶς παρακαλῶ μαζὶ μὲ τὸν ταῖρά σου, ὅπου ἄμαλάβῃς τὸ γράμμα μου ἀμέσως νὰ σηκωθῆς νὰ ἔλθῃς, ὅτι οἱ ἐχθροὶ μᾶς ἔχουν περικυκλώσῃ καὶ δὲν εἰμποροῦμε κεφάλι νὰ σηκώσωμεν.

Ἔχομεν τρία πλοῖα, τὰ ὁποῖα ὡς ἄνανδρα ἀνοιξαν τὸ πέλαγος, ὅπου εἶδον τὴν πλησμονὴν τῶν Τούρκων καὶ δὲν θέλουν νὰ ζυγώσουν νὰ ρίψουν ἕνα κανόνι διὰ νὰ σκορπισθοῦν οἱ Τοῦρκοι. Λοιπὸν καὶ αὖθις σᾶς παρακαλῶ νὰ σηκωθῆς νὰ ἔλθῃς καὶ ἅμα φθάσῃς νὰ ἔλθω μόνος μου νὰ δώσω τῶν παλληκαρίων ὅσα χρήματα θελήσουν καὶ τότες νὰ ρίψετε κανόνια.

Τοὺς ἐδιάβασα τὸ γράμμα, ἐμπρός τους, τῶν θεοκαταράτων ναυτῶν, τοὺς παρακαλῶ, τοὺς πιάνω τοὺς πόδας, τοὺς ξαναπαρακαλῶ, δὲν ἠθέλησαν κατ' οὐδένα τρόπον νὰ κλίνουν. Ἠκούαμε καὶ τὸν κρότον τῶν πυροβόλων ἀκαταπαύστα πέφτοντάς. Τέλος δὲν ἠμπόρεσα νὰ εἰσακουσθῶ ἀπὸ τοὺς ἀναθεματισμένους. Ἠρχίσαμε τὸν πλοῦν.

Η ΠΥΡΠΟΛΗΣΙΣ ΤΟΥ ΠΛΟΙΟΥ

Μετὰ δύο ἡμέρας ἐφθάσαμεν ἀπ' ἔξω τῆς Σκιάθου, ἀπαντήσαμεν ἓν τρεχαντήρι Ποριότικο, ὅπου ὁ πλοίαρχος ἦτο εἰς Σκόπελον ὑπανδρευμένος· τὸν ἐρωτήσαμε ἀπὸ ποῦ καὶ τί εἰδήσεις ἔχει, μᾶς λέγει ὅτι ὁ στόλος ὁ ἐχθρικὸς ἔκαμε τὰ κάτω μέρη καὶ δὲν εἰξεύρω διὰ ποῦ πηγαίνει.

Ἀγροικῶντας οὕτως οἱ ναῦται ζητοῦν νὰ γυρίσουν τὸ πλοῖον κατὰ τὴν Ὕδραν, τοὺς φωνάζω, τοὺς λέγω τί κάμνουν, γυρεύω νὰ πάρωμε τὴν βόλτα διὰ τὴν Σκόπελον. Ὥρμησαν ἐναντίον μου ὡς λύκοι ἀνήμεροι. Τοὺς εἶπον νὰ πᾶμε εἰς Σκόπελον διὰ νὰ τοὺς ἐμπαρκάρω εἰς πλοῖον, δὲν ἠθέλησαν ἀλλὰ μὲ ἀπεκρίθησαν, ὅτι:

— Μὲ ἐτοῦτο ἤλθαμεν, καὶ μὲ τοῦτο πάλιν θέλομεν ὑπάγῃ εἰς τὴν πατρίδαμας.

Ἔκλινα καὶ στανιαχῶς καὶ ἐπλεύσαμεν εἰς Ὕδραν· ἀγκυροβολήσαμεν. Ἔμεινα τέλος ἔξω τοῦ πλοίου διὰ νὰ μὲ ἰδοῦν ἡ φαμίλια μου, ὅπου ἔλειπον δέκα μῆνας.

Ἐπαλάμισα τὸ πλοῖον, τὸ διώρθωσα ὡς ἔπρεπεν· ἔπειτα ἐσύστησα τὸν αὐτάδελφόν μου Ἀθανάσιον καὶ ἐξεστράτευσε μὲ ἄλλα πλοῖα εἰς Τσεσμὲν καὶ ἄλλα μέρη.

Καὶ εἰς τὰ 1825, 17 Ἰουνίου ἐκάηκεν ἀπὸ ἕνα αἰχμάλωτον Τοῦρκον Τριπολιτσιώτην, ὅπου τὸν εἶχεν ἕνας ἐξάδελφος Νικόλαος Χατζὴ Ἀνδρέου, τοῦ ὁποίου τοῦ ἔπερνε καὶ 60 γρ. τὸν κάθε μῆνα. Τὸν εἶχε βάλῃ ὁ μακαρίτης πάτηρ μου πρὸς βοήθειαν τοῦ μακαρίτου αὐτάδελφόυ μου· ὁμοῦ καὶ ἕτερος αὐτάδελφος μεγαλείτερος ἦτο γραμματεύς. Ἤμουν τότες εἰς Τῆνον· Τελῶνης μαζὶ μὲ τὸν πενθερόν μου Λ. Λαλεχὸν καὶ ἐκεῖ μοῦ ἦλθεν ἡ εἴδησις τοῦ χαϊμοῦ του.

[Ἕπεται].

* Ἐπικουρίαν.

HENRY CREVILLE

ΑΙ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑΙ ΤΗΣ ΡΑΪΣΑΣ

(Μυθιστορία.)

Δ'

— Γνωρίζετε, εἶπεν ἡ Ραϊσά, ὅτι ἐξῆλθον διὰ τὸ μάθημα τοῦ κλειδοκυμβάλου. Ἡ διδάσκαλός μου ἀπουσίαζε, καὶ ἐπειδὴ ἐβράδυνε νὰ ἐπανέλθῃ, ἠρχίσαμεν τὸ μάθημα ἀντὶ τῆς τρίτης, ὀλίγην ὥραν πρὸ τῆς τετάρτης. Ἦτο ἤδη σκότος ὅτε ἐτελειώσαμεν· ἡ δεσποινὶς Σιρὶν μοὶ ἐπρότεινε νὰ μὲ συνοδεύσῃ ἡ ὑπηρέτριά της, ἀλλὰ δὲν ἐδέχθην. Διατί θὰ ἐφοβούμην σήμερον, ἀφ' οὗ ἑκατοντάκις ἤδη διῆλθον μόνη τὴν ὁδὸν αὐτήν ; Σκεπτομένη ὅμως τὴν ἀνησυχίαν σας, ἐπανηρχόμην μὲ ταχύτατον βῆμα, ὅτε διέκρινα ἐν τῇ ὁδῷ μας τρίτκαν καλπάζουσαν. Γνωρίζεις, πάτερ μου; ὅτι φοβοῦμαι τὰς συναντήσεις ταύτας, αἵτινες δὲν εἶνε ποσῶς εὐάρεστοι εἰς ἡμᾶς τὰς νεάνιδας. Ἐβράδυνα λοιπὸν ὀλίγον τὸ βῆμά μου, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι, ὅτι θὰ ἀκολουθήσῃ, κατὰ τὸ σύνηθες, τὴν ὁδόν, ἥτις φέρει ἔξω τῆς πόλεως . . . Δὲν εἰξεύρω ὅμως διατί καὶ ὁ ἀμαξηλάτης ἀνέστειλε τὴν ὁρμὴν τῶν ἵππων. Βλέπουσα, ὅτι ἔπρεπεν ἢ νὰ ἐπιστρέψω ἢ νὰ διέλθω πρὸ τοῦ ἐλκήθρου, ἀπεφάσισα νὰ ἐπισπεύσω τὰ βήματά μου. Καθ' ἣν στιγμὴν θὰ διεσταύρουν τὴν τρίτκαν—εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων βημάτων ἀπ' ἐδῶ—οἱ τρεῖς ἐν τῇ ἀμάξῃ ἄνδρες κατέβησαν. Εἷς ἐξ αὐτῶν πλησιάσας, μοῦ ἐζήτησε νὰ τοὺς ἀκολουθήσω. Ἐννοεῖται, ὅτι ἔδωκα τὴν ἀρνίζουσαν ἀπάντησιν, ἀλλ' ἐξάφνης καλύπτουν διὰ διφθέρας τὴν κεφαλήν μου καὶ μὲ ρίπτουν ἐντὸς τοῦ ἐλκήθρου. Προσεπάθησα νὰ φωνάξω, πάτος ὅμως θὰ μὲ ἤκουε !...

— Ἐφώναξε, Πέτρε, ἐφώναξε ! εἶπεν ἡ κυρία Πορῶφ, θλίβουσα τὴν χεῖρα τοῦ συζύγου της, καὶ ἡμεῖς ... δὲν τὴν ἠκούσαμεν !

Ὁ γέρων ἔνευσε διὰ τῆς κεφαλῆς, παρατηρῶν πάντοτε ἀτενῶς τὴν θυγατέρα του, ἥτις ὡμίλει ἀταράχως. Ὁ πυρετὸς ὅμως ἐχρωμάτιζε ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὰς πρὸ μικροῦ ὠχρὰς παρειάς της καὶ οἱ ὀφθαλμοί της ἐξηκόντιζον ἀστραπάς.

Ἡ Ραϊσὰ ἐξηκολούθησε :

— Μεθ' ὅλην τὴν ἀντίστασιν, μὲ ἥρπασαν ὡς δέμα καὶ δὲν ἐπάτησα εἰς τοὺς πόδας μου, εἰμὴ ἓν τινι αἰθούσῃ μὲ πολυτελέστατα ἔπιπλα. Οἱ ἄνδρες, οἵτινες μὲ ἀπήγαγον, ἦσαν καὶ οἱ τρεῖς ἐν πλήρει μέθῃ· δὲν γνωρίζω τὰ ὀνόματά των, ἦσαν ὅμως καὶ οἱ τρεῖς ἀξιωματικοὶ τῆς σωματοφυλακῆς καὶ βεβαίως θὰ τοὺς ἀναγνωρίσω, καὶ ἂν ὅλη μου ἡ ζωὴ παρέλθῃ μέχρις ὅτου τοὺς συναντήσω. Μὲ περιέπαιζον ὑποθέτοντες, ὅτι ὑπεκρινόμην τὴν ἐνάρετον. Ἔπειτα ἤρχισαν νὰ μοὶ κάμωσι γενναιοτάτας ὑποσχέσεις· εἰς ἐξ αὐτῶν ἐξεκένωσεν ἐπὶ τῆς πρὸ ἐμοῦ τραπέζης τὸ χρηματοφυλάκιόν του. Ἐφώναζα, ἔκραζα ὅσον ἠδυνάμην, ἀλλ' οὐδεὶς ἤρχετο. Τέλος ἔκρουσαν τὴν θύραν : ὁ ὑπηρέτης ἔφερεν οἶνον. Ἐσκόπουν νὰ ὁρμήσω ἔξω ὅτε θὰ εἰσήρχετο. Προέλαβον καὶ μὲ ἐνέκλεισαν εἰς παρακείμενον δωμάτιον, ὅπερ ἐστερεῖτο φωτός. Εἶχον κομίσῃ καμπανίτην, καὶ ἐπέμενον νὰ πίω μετ' αὐτῶν. Συνέτριψα τὸ ποτήριον (ἡ Ραϊσὰ ἔδειξε τὴν ἐν τῇ παλάμῃ της αἱμοσταγῆ πληγήν), καὶ ἔρριψα τὰ συντρίμματά του κατὰ τοῦ προσώπου των. — «Πρέπει νὰ τελειώσωμεν, εἶπεν εἷς ἐξ αὐτῶν· τοῦτο κατήντησε γελοῖον.» Εὑρέθην πάλιν ἐν τῷ σκοτεινῷ δωματίῳ. Εἰς μάτην ἀνθιστάμην· εἰς τῶν τριῶν εἰσῆλθε κατόπιν μου, ἐνῷ οἱ ἄλλοι ἐτραγώδουν, ὅπως μὴ ἀκουσθῶσιν αἱ κραυγαί. Εἰς μάτην ἔκραζον, εἰς μάτην ἱκέτευον. Δὲν γνωρίζω ποῖος ἄπιμος οἶκος εἶνε ἐκεῖνος, ἐν ᾧ διαπράττονται τοιαῦτα ἐγκλήματα. Οὐδεὶς ἐφάνη· ἐπάλαισα εἰς μάτην, διότι δὲν ἦμην βεβαίως ἡ ἰσχυροτέρα. Ἀπώλεσα τὴν τιμήν μου, ἀλλ' ὅμως ἡ ψυχή μου εἶνε καθαρὰ ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας.

— Πῶς εἶνε τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνθρώπου τούτου ; ἠρώτησεν ὁ πατὴρ μὲ τοὺς γρόνθους ἐσφιγμένους καὶ τὰ χείλη κάτωχρα.

— Δὲν τὸν εἶδον, ἀπήντησεν ἡ Ραϊσά!

— Πῶς δὲν εἰξεύρεις ;...

— Δὲν εἰξεύρω ποῖος ἐκ τῶν τριῶν, καὶ οὔτε θὰ μάθω ἴσως ποτέ· ἀλλὰ βεβαίως θὰ τοὺς ἀναγνωρίσω καὶ τοὺς τρεῖς.

Ἡ μήτηρ καλύπτουσα τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χειρῶν της, ἔκλαιε πικρῶς.

— Καὶ πῶς ἐξῆλθες ; ἠρώτησεν ὁ πατὴρ μετά τινα στεναγμόν.

Ἡ θύρα τοῦ δωματίου ἐν ᾧ εὑρισκόμην ἤνοιξε, καὶ ἐκάλεσαν ἐκεῖνον, ὅστις ἦτο μαζί μου ...

— Μὲ τὸ ὄνομά του ; διέκοψεν ἀποτόμως ὁ πατήρ.

— Ὄχι, τῷ εἶπον : «Ἄκουσε, ἔλα ἐδῶ». Μὲ ἄφῆκε καὶ δὲν τὸν ἐπανεῖδον εἰμὴ μόνον μετὰ τῶν συναδέλφων του. Φαίνεται ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ εἶχε συμβῆ καὶ ἄλλη ἀτιμία, διότι ἤκουσα νὰ ὁμιλῶσι περὶ ἀστυνομίας· τότε οἱ ἄνθρωποι οὗτοι πλησιάσαντες, μοὶ εἶπον μετὰ πολλῆς εὐγενείας, ὅτι ἔπρεπε ν' ἀπέλθω. Μοὶ ἔδωκαν τὴν μηλωτήν μου, ἔρριψάν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου κάλυμμά τι καὶ ἀγνοῶ τίς ἐξ αὐτῶν ἔλαβε τὴν χεῖρά μου καὶ τὴν ἔθεσεν ἐπὶ τοῦ σωλῆνος πολυκρότου, λέγων, ὅτι θὰ μ' ἐφόνευον ἐὰν ἐφώναζον. Δὲν εἶχον πλέον οὐδὲν νὰ ἀπολέσω καὶ ἐσιώπησα· ὅτε ἐκ τῆς ψυχρᾶς ἀτμοσφαίρας ἠννόησα ὅτι εὑρισκόμην ἐν ὑπαίθρῳ, ἠθέλησα νὰ διαφύγω ἀλλὰ μ' ἐκράτησαν ὁρκιζόμενοι, ὅτι θὰ μὲ ἄφινον ἐλεύθεραν μόλις εἰσηρχόμεθα εἰς τὴν πόλιν. Ἐφρίνοντο σοβαρώτατοι κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν, νομίζω μάλιστα ὅτι ἦσαν καὶ λίαν περοβισμένοι. Ἐσκέφθην σᾶς, προσφιλεῖς μου γονεῖς, καὶ ἔκαμα ὀλίγην ὑπομονήν. Ἐκάθησα λοιπὸν κεκαλυμμένη πάντοτε ἐν τῇ ἀμάξῃ. Μετὰ τινα λεπτὰ μὲ κατεβίβασαν ἐξ αὐτῆς. Εὑρέθην πρὸ τῆς διώρυγος, ὄχι μακρὰν τοῦ οἴκου μας . . . Ἀνεγνώρισα τὴν ὁδὸν ... καὶ ἦλθον ... Αἱ κόραι κρύπτουσι τὸ αἴσχός των, ὅταν ὅμως εἶνε ἄξιαι τῆς τύχης των. Ἐγώ, πάτερ μου, δὲν εἶμαι ἐκ τῶν τοιούτων καὶ θὰ μ' ἐκδικήσῃς, δὲν ἔχει οὕτω ;

— Θὰ σ' ἐκδικήσω, εἶπε μετ' ἐπισημότητος ὁ γέρων.

Ἡ Ραϊσὰ ἐγονυπέτησε πρὸ τῶν γονέων της καὶ ἐδέχθη ἅπαξ ἔτι τὴν εὐλογίαν των.

— Δὲν εἶμαι καλά, εἶπεν ἐξαίφνης ἡ κυρία Πορῶφ ὠχριῶσα.

Τὴν μετέφερον ἐπὶ τῆς κλίνης της καὶ προσεκάλεσαν τὸν ἰατρόν· οὗτος διέταξε καταπραϋντικά τινα φάρμακα — ἀλλ' ἡ καρδία τῆς πτωχῆς μητρὸς ἔλαβε καιρίαν πληγήν. Ὁ Πορῶφ μετελθὼν τὸν χειρουργὸν ἐν τῷ στρατῷ ἐπὶ τριάκοντα δύο ἔτη δὲν εἶχεν ἀνάγκην συναδέλφου, ὅπως κρίνῃ περὶ τῆς ἀπελπιστικῆς καταστάσεως τῆς συζύγου του.

Ἡ ἡμέρα ἀνέτειλεν, ἡμέρα χειμῶνος, νεφελώδης, ψυχρά, καὶ ἐφώτισε τὰς τελευταίας ἀγωνίας τῆς κυρίας Πορῶφ. Πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου ἀφῆκε τὴν τελευταίαν πνοήν, ἄνευ πόνων, ὡς ἐν ὀνείρῳ.

Ἡ Ραϊσὰ παρετήρει μετὰ ξηροῦ ὄμματος τὴν νέαν συμφοράν.

Ὁ πατὴρ ἦτο γαλήνιος ἐπίσης· ἀμφότεροι ἐσκέπτοντο ἴσως, ὅτι ἡ καταστροφὴ αὕτη ἦτο συνέχεια τοῦ πεπρωμένου των.

Ἡ κ. Πορῶφ ἐνεταφιάσθη μετὰ τῆς τοπικῆς πομπῆς· οἱ φίλοι τῶν ἐντίμων τούτων ἀνθρώπων ἠκολούθησαν τὴν κηδείαν. Τὸ συμβὰν ἐκοινολογεῖτο ὑπὸ τῶν ὑπηρετριῶν, αἵτινες εἶχον ἀκούσῃ λέξεις τινάς. Τοῦ κ. Πορῶφ μὴ λαβόντος τὸν κόπον νὰ ἐξηγήσῃ εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν τὸν λόγον, δι' ὃν ἀνεζήτει ἐπὶ τόσας ὥρας τὴν θυγατέρα του, ἡ περιέργεια καὶ ἡ κακολογία διέδιδον πολλὰ ἐν τῇ γειτονίᾳ.

Κατὰ τὸ μετὰ τὴν κηδείαν διδόμενον δεῖπνον, ἐνῷ ἐλάμβανον τὸ πικρὸν ποτόν, ὅπερ ἐν τῇ μικρᾷ ἀριστοκρατίᾳ ἀναπληροῖ τὸ οἰνόπνευμα, καὶ ὅπερ καλοῦσι *πικρὸν ποτήριον*, ὁ Πορῶφ εἶπε :

— Γείτονες καὶ φίλοι μου, εἴδετε πάντες πόσον γενναίως ὑφίστατο ἡ πτωχὴ σύζυγός μου τὴν ἀσθένειαν καὶ τὰς θλίψεις. Θὰ ἔζη ἔτι ἐπὶ πολύ, μὲ ὅλην τὴν ἐξησθενημένην ὑγείαν της· καὶ ἐὰν ἠκολούθει τὸν συνήθη ροῦν τῆς ζωῆς, θὰ ἔβλεπε ἴσως αὐξανοντας καὶ ἀναπτυσσομένους περὶξ αὐτῆς τοὺ ἐγγόνους της·— πάντων τὰ βλέμματα ἐστράφησαν πρὸς τὴν Ραϊσάν, ἥτις μελανειμονοῦσα ἐκάθητο ἀπέναντι τοῦ πατρός της.— Ὁ Κύριος ἠθέλησε νὰ προσθληθῇ ἡ οἰκογένειά μας ὑπὸ συμφορᾶς, ἢς δὲν εἴμεθα ἄξιοι, καὶ ἡ καρδία τῆς προσφιλοῦς μακαρίτιδος δὲν ἠδυνήθη νὰ τὴν ὑποστῇ. Ἐλπίζω, ὅτι ἡ ἄτυχὴς μήτηρ θὰ ἱκανοποιηθῇ

ἔκεῖ ἐπάνω, ἡμεῖς δέ, εἰς οὓς τὸ καθῆκον ἐπιβάλλει νὰ ἀπαιτήσωμεν δικαιοσύνην, τηρήσωμεν αἰωνίαν τὴν μνήμην της.

Ὁ τρισάγιος εἶτα ἐψάλη κατὰ τὰ εἰθισμένα, οἱ παρόντες ὅμως οὐδὲ λέξιν εἶχον ἐννοήσει ἐκ τοῦ αἰνιγματώδους ἐκείνου λόγου.

Τὸ πρᾶγμα ἐξηγήθη μετὰ δύο ἡμέρας, καθότι διεδόθη ὅτι ὁ Πέτρος Πορῶφ ὑπέβαλεν ἐνώπιον τοῦ ἀστυνόμου τῆς συνοικίας μήνυσιν ἐπὶ ἀπαγωγῇ καὶ βιασμῷ τῆς ἀνηλίκου θυγατρός του Ραϊσᾶς.

Μετ' ἀπείρων ρητορικῶν προμελετῶν, οἱ συγγενεῖς καὶ γείτονες, ὡς φίλοι ἦλθον ὅπως ζητήσωσι πληροφορίας ἀπὸ τὸν γηραιὸν ἰατρὸν περὶ τοῦ παραδόξου τούτου ἀκούσματος.

— Εἶνε ἀληθές, ἀπήντησε σταθερῶς ὁ Πορῶφ. Δὲν τὸ κρύπτομεν, διότι δὲν ἐπράξαμεν ἡμεῖς τὸ ἔγκλημα.

Ἡ Ραϊσὰ ἐδεικνύετο ἔκτοτε διὰ τοῦ δακτύλου ὅτε διήρχετο τὴν ὁδόν, τὰ παραπετάσματα ἠγείροντο μετὰ περιεργείας· ἐκείνη ὅμως ὡσεὶ μὴ παρατηροῦσα τοῦτο ἐξηκολούθει νὰ βαδίζῃ ὑπερηφάνως καὶ ἡσύχως. Ἐπὶ τοῦ προσώπου της μόνον ἐξηπλώθη διὰ παντὸς ἔκφρασις ἀκαταδαμάστου ἐπιμονῆς.

— Τί ἀναίδεια! ἐσκέπτοντο τὰ γυναικάρια.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ταφῆς τῆς μητρός της, ἡ Ραϊσὰ οὐδεμίαν ἐπίσκεψιν ἀπέδωκεν. Ἀλλὰ καθ' ἑκάστην, στηριζομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ πατρός της, ἔκαμνεν ἐκτεταμένους περιπάτους ἐν ταῖς συνοικίαις, αἵτινες ἐσυχναζόντο ὑπὸ τῆς ὑψηλῆς ἀριστοκρατίας καὶ ἰδίᾳ τῶν σωματοφυλάκων.

Ε'

Ἡ κόμησσα Γκρέτσκυ ἦτο γυνὴ ἀξία παντὸς σεβασμοῦ.

Ἀπωλέσασα νέα ἔτι σύζυγον, τὸν ὁποῖον ἠγάπα, ἔφερεν ἀξιοπρεπέστατα τὸ πένθος της, ἄνευ ἐπιδείξεων ὡς καὶ ἄνευ ἐλαφρότητος. Ἡ μεγάλη περιουσία καὶ οἱ ὑψηλοί της συγγενεῖς παρεῖχον αὐτῇ θέσιν ὑπέροχον μεταξὺ τῆς ἐκλεκτοτέρας ρωσικῆς ἀριστοκρατίας, ἥτις τὴν ἠγάπα καὶ τὴν ἐξετίμα. Ἀλλ' ἡ μεγαλόφρων κόμησσα οὐδέποτε ἠθέλησε νὰ ἐπωφεληθῇ τῆς δυνάμεως ταύτης. Ἐζήτει μὲν χάριτας, ἀλλ' οἱ προστατευόμενοί της ἦσαν πράγματι δυστυχεῖς ἄνθρωποι καὶ ἡ ἐκ τῶν παρακλήσεών της προερχομένη ἀγαθοεργία ἦτο ἀληθὴς εὐεργεσία, διότι δικαίως ἀπεδίδετο πάντοτε.

Πᾶσα θλιβερὰ ἀτυχία, πᾶσα ἀξίωσις ἄδικος, πᾶσα ἀμφίβολος συμφορά, ἀφ' οὗ εἰς ματὴν ἐσύρετο ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων καὶ τῶν ὑπουργείων, κατέφευγεν εἰς τὴν μικρὰν κιτρίνην αἴθουσαν τῆς κομήσσης Γκρέτσκυ. Ἐὰν ἡ ὑπόθεσις ἦτο σπουδαία, κατώρθου νὰ εἰσδύσῃ μέχρι τοῦ θρόνου, ἵνα τύχῃ δικαιοσύνης ἢ συνδρομῆς· ἐὰν τοὐναντίον δὲ ἠξίζε νὰ ἐνοχληθῶσιν αὐτοκρατορικὰ ὦτα, ἡ κόμησσα ἔδιδεν ἐκ τῶν χρημάτων της, ἀπετείνετο πρὸς τὰς γνωριμίας της καὶ οὕτω ἱκανοποίει τοὺς ἐνδιαφερομένους.

— Ἔρχεσθε πάντοτε μὲ τὰς χεῖρας πλήρεις ἀναφορῶν, τῇ ἔλεγεν ἡ Αὐτοκράτειρα, ἥτις ἠρέσκετο νὰ πειράζῃ τὴν κόμησσαν.

— Εἶνε ἀληθές, Μεγαλειοτάτη, ἀλλὰ καὶ ἀπέρχομαι μὲ τὰς χεῖρας πλήρεις χαρίτων.

Ἀμφότεραι αἱ ἐκφράσεις αὗται ἦσαν ἐξίσου ἀκριβεῖς καὶ ἐτίμων τὴν Αὐτοκράτειραν, ὅπως καὶ τὴν εὐγενῆ ὑπήκοον αὐτῆς.

Μετὰ τοιούτων διαθέσεων, ἡ κόμησσα Γκρέσκυ ἠδύνατο νὰ σχηματίσῃ περὶ ἑαυτήν, ὡς πλεῖστοι ἄλλοι, αὐλὴν εὐγνωμόνων καὶ νὰ ἔχῃ τὸ νοῖκόν της πλήρες κυρτῶν γράχεων καὶ χαμερπῶν κολάκων· ἀλλὰ δὲν ἠγάπα νὰ βλέπῃ ἐκείνους, οὓς εὐηργέτησε. Ἅμα ἐπετύγχανέ τινα τῶν αἰτήσεών της, ἀπεμάκρυνεν αὐθωρεὶ τοὺς προστατευομένους της· ἦτο καὶ τοῦτο μία τῶν ἰδιοτροπιῶν τοῦ χαρακτῆρός της. Εἴς τινα περίεργον ζητοῦντα τὸν λόγον τούτου ἀπήντησε:

«Διὰ νὰ μοὶ εἶνε πάντοτε εὐγνώμονες.»

Ἡ κόμησσα εἶχε δίκαιον· διετήρει οὕτω τὸ γόητρόν της καὶ ἕνεκα τούτου ἴσως, ὅτε ἐγκατέλιπε τὸν ἀχάριστον τοῦτον κόσμον, δέκα χιλιάδες ψυχῶν ἠκολούθουν τὴν κηδείαν της.

Ἀκριβῶς διὰ τοὺς λόγους ὅτι δὲν ἔβλεπέ τις δυσάρεστα πρόσωπα ἐν ταῖς αἰθούσαις της, ἡ κόμησσα ἦτο λίαν περιζήτητος. Ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος, τὴν ἑσπέραν τῆς πέμπτης, ἐδέχετο πᾶν ὅ,τι ἐκλεκτὸν καὶ εὐγενὲς ἔσπευδε νὰ ἐπωφεληθῇ τῆς περιστάσεως.

Ἐνίοτε συνηντῶντο τρεῖς ἢ τέσσαρες μόνον περὶ τὴν ἑστίαν ἐν τῇ περιφήμῳ κιτρίνῃ αἰθούσῃ· ἄλλοτε πάλιν συνηντῶντο δεκάδες πολλαὶ ἐν τοῖς συνεχομένοις πολυτελεστάτοις δώμασιν, ἅτινα κατέληγον εἰς τὴν εἰρημένην αἴθουσαν. Πάντοτε δὲ αἱ συνδιαλέξεις ἦσαν μακραὶ καὶ πνευματώδεις, διότι ἡ οἰκοδέσποινα ἐκέκτητο δύο προσόντα σπανίως συνηνωμένα: τὸ πνεῦμα καὶ τὴν φρόνησιν.

Κατὰ τὴν μετὰ τὸν θάνατον τῆς κυρίας Πορῶφ πέμπτην, ἡ ὁμήγυρις ἦτο μᾶλλον ἐκλεκτὴ καὶ πολυαριθμοτέρα ἕνεκα χοροῦ διδομένου ἐν τῇ γαλλικῇ πρεσβείᾳ, ἐν ᾗ εἶχε προσληθῇ ἅπασα ἡ ρωσικὴ ἀριστοκρατία. Ἀλλ' ἡ ἑσπερὶς τῆς κομήσσης κατ' οὐδὲν ἐβλάπτετο, καθότι πᾶσαι σχεδὸν αἱ κυρίαι, συγγενεῖς ἢ φίλαι της, διῆλθον ὅπως μείνωσι μετ' αὐτῆς στιγμάς τινας πρὶν μεταβῶσιν εἰς τὸν ἐν τῇ γειτονείᾳ διδόμενον χορόν. Ἐκ τῶν ἀμαξῶν ἐξήρχοντο κύματα κομψοτάτων ἐσθήτων ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἀνανεούμενα. Ἡ κόμησσα γαληνιαία ἐκάθητο ἐν τῷ ἀνακλίντρῳ της καὶ παρετήρει μειδιῶσα ὅλα ἐκεῖνα τὰ θαυμάσια τῆς ἐκλεκτῆς κοινωνίας, διερχόμενα πρὸ αὐτῆς.

— Νομίζω, ὅτι εὑρίσκομαι ἀπέναντι μαγικῆς λυχνίας, εἶπε τέλος, ἐνῷ τρεῖς χαριέσταται ἀδελφαὶ φέρουσαι παρομοίας ἐνδυμασίας, προέβαινον συνοδευόμεναι ὑπὸ τῆς μητρός των. Ἡ πρεσβεία ἔχει βεβαίως ὅλας τὰς ἐνοχλήσεις, ἐγὼ δὲ μόνον τὴν διασκέδασιν. Τοῦτο δὲν εἶνε δίκαιον, ἀλλ' εἶνε λίαν εὐάρεστον.

— Καὶ ὑμεῖς, θεία μου, δὲν θὰ ὑπάγητε; εἶπεν ὁ Βαλέριος Γκρέτσκυ, πλησιάζων τὴν κόμησσαν.

— Ἐγώ; Ὄχι! ἡ πέμπτη μὲ κρατεῖ εἰς τὸν οἰκόν μου καὶ τῇ ἀληθείᾳ οὔτε διάθεσιν ἔχω...

— Νὰ πράττητε τὸ καλόν; παρενέβαλεν εἰς διπλωμάτης.

— Ἡ κόμησσα τῷ ἐμειδίασεν εὐμενῶς καὶ διὰ νεύματος τῷ ἀπέτεινε συγχρόνως ζωηρὰν μομφήν.

— Ὄχι, εἶπε, θὲν ἔχω διάθεσιν ν' ἀναγνώσω ἐπιστολάς, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κωμικάς, σχεδὸν πάντοτε παραλόγους καὶ ἐνίοτε θλιβερὰς... Ὑπάρχουσιν ἡμέραι, καθ' ἃς θέλω ν' ἀποσυρθῶ τῆς κοινωνίας, ἵνα μὴ βλέπω πλέον τὰ διατρέχοντα.

Κραυγὴ γενικὴ ὑπεδέχθη τὴν ἐκδήλωσιν ταύτην καὶ πάντες διεμαρτυρήθησαν.

— Τί θὰ ἔλεγον οἱ δυστυχεῖς; εἶπεν ὁ Βαλέριος· εἶνε ἀδύνατον, θεία μου, καὶ μὴ τὸ σκεπτώμεθα πλέον.

Ἡ κόμησσα ἐνδομύχως εὐτυχὴς διὰ τὴν ἐντύπωσιν ταύτην, ἣν ἐν τούτοις δὲν ἐπεζήτησεν, ἔνευσε διὰ τῆς κεφαλῆς καὶ ἡ ὁμήγυρις καθησύχασε.

— Τὸ βέβαιον εἶνε, εἶπεν ὁ γηραιὸς στρατηγός, ὅτι ὁ κόσμος οὗτος εἶνε πολλάκις ἀξιοθρήνητος· καὶ ὅτι χωρὶς ἡ κακάστασις αὕτη νὰ δικαιολογῇ ἀπόφασιν ἀπογοητεύσεως, οἷα ἡ τῆς κομήσσης, συμβαίνουσιν ἐνίοτε πράγματα, ἅτινα καθιστῶσιν ἀμφίβολον τὸν πολιτισμόν. Οὕτως ἔμαθον σήμερον τὴν πρωΐαν, παρὰ τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ τῆς ἀστυνομίας, φοβερὰν ἱστορίαν συμβᾶσαν πρό τινων ἡμερῶν καὶ τερατωδεστέραν παντὸς διηγήματος, ὅπερ οἱ Γάλλοι μυθιστοριογράφοι δύνανται νὰ φαντασθῶσιν.

— Ὦ! *Τὰ Μυστήρια τῶν Παρισίων*! εἶπε τακτικός τις ἀναγνώστης μυθιστορημάτων.

— «Τὰ Μυστήρια τῶν Παρισίων» οὐδὲν περιέχουσι φοβερώτερον.

— Μᾶς κεντᾶτε τὴν ὄρεξιν, στρατηγέ, ἐφώνησε κυρία τις· ἀφηγηθῆτέ μας τὸ συμβάν.

Συγγνώμην, κυρία μου, ἀλλ' ἡ ὑπόθεσις αὕτη δὲν θὰ διαδοθῇ. Ὁ ἀστυνόμος ἔλαβε γνῶσιν σήμερον μόνον τὴν πρωΐαν· τυχαίως εὑρισκόμην κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐν τῷ γραφείῳ του καὶ δὲν ἠξεύρω ἐὰν πρέπῃ...

— Ἀλλὰ τὸ πρῶτον καθῆκον ὑμῶν εἶνε νὰ μὴ κρύπτητε τὸ ἐλάχιστον ἀπὸ τῶν φίλων, εἶπε νεαρός τις ἀξιωματικὸς τοῦ πυροβολικοῦ.

— Ἀλλ' ἡ ἀναφορά, ἣν ἀνέγνωσα...

— Ἀνεγνώσατε ἀναφοράν; ἔκραξαν πάντες ὁμοφώνως.

Ὁ στρατηγὸς ἐποίησε διὰ τῆς κεφαλῆς νεῦμα καταφατικόν.

— Ἀνεγνώσατε τὴν ἀναφορὰν καὶ ἐπιμένετε νὰ μὴ μᾶς ἀφηγηθῆτε τὴν ἱστορίαν σας; Ἐμπρὸς λοιπόν, στρατηγέ!

Καίτοι ἠσθάνετο μεγίστην ἀνυπομονησίαν ν' ἀφηγηθῇ, παρουσίασεν ὅμως ἄπειρα ἐπιχειρήματα, ἀλλ' εἰς ἄτην· ἐνικήθη.

— Εἶνε ἱστορία λησταῖς; ἠρώτησεν ὁ Βαλέριος Γκρέτσκυ.

— Εἶνε πολὺ χειροτέρα... Τέλος, ἀφοῦ ἐπιμένετε... Μεταξὺ ἡμῶν μὴ ὑπάρχουσι δεσποινίδες; εἶπεν ὁ στρατηγὸς διατρέχων τὴν ὁμήγυριν διὰ τοῦ βλέμματος.

— Ἀ! στρατηγέ, ἐὰν ἡ ἱστορία σας δὲν εἶνε εὐπρεπής, μάθετε ὅτι θὰ σᾶς διώξω ἀμέσως μετὰ τὴν ἀφήγησίν σας, εἶπεν ἡ κυρία Γκρέτσκυ ἐγείρουσα ἕνα δάκτυλον.

— Μετά;

— Ἔ, βεβαίως! ἀφοῦ τὴν μάθωμεν τί θὰ μᾶς ἐμποδίσῃ!

Ἐγέλων. Ὁ στρατηγὸς ἐφοβήθη, ὅτι ἐν τῇ φλυαρίᾳ του ὑπῆρξε πλέον τοῦ δέοντος ἐχέμυθος· ἀπὸ τῆς πρωΐας ἤδη ἐμελέτα τὴν ἀφήγησίν του.

— Λοιπόν, κύριοι, εἶπε, διότι ἐν συνειδήσει δὲν μοὶ ἐπιτρέπετε ν' ἀποταθῶ πρὸς τὰς κυρίας, — ἐν πλήρει Πετρουπόλει, τῇ πέμπτῃ ὥρᾳ τῆς ἑσπέρας, νέα κόρη ἀπήχθη ὑπὸ τριῶν ἀξιωματικῶν, οἵτινες διέβαινον διὰ τρότκας...

Κρότος συντριβείσης πορσελάνης διέκοψε τὴν ἀφηγητήν. Ὁ Βαλέριος Γκρέτσκυ ἀκουσίως ὤθησε διὰ τοῦ ἀγκώνος μικρὸν κύπελλον σινικὸν εὑρισκόμενον ἐπὶ τῆς τραπέζης.

— Ζητῶ συγγνώμην διὰ τὴν ἀδεξιότητά μου, εἶπεν ὁ νέος ἀξιωματικὸς μετ' ἠλλοιωμένης φωνῆς... Σᾶς ἦτο ἀγαπητόν, θεία μου, τὸ σκεῦος τοῦτο;

— Ποσῶς! εἶπεν ἡ κόμησσα, βλάξ τις μοὶ τὸ εἶχε δωρήσει, σοὶ εὐχαριστῶ διότι μὲ ἀπηλλάξας τούτου. Λοιπόν, στρατηγέ, ἡ νέα κόρη σου...

— Ἡ νέα κόρη, ἐξηκολούθησεν ὁ στρατηγός, ἀπήχθη ὑπὸ τριῶν ἀξιωματικῶν, πλησιαζούσης ἤδη τῆς νυκτὸς καὶ ὡδηγήθη εἰς τὸ *Ἐρυθρὸν Ξενοδοχεῖον*. Ἐκεῖ μεθ' ὅλας τὰς φωνάς της, ὑπῆρξε θῦμα φοβερᾶς ἀτιμίας· δὲν γνωρίζουν τί θὰ συνέβαινε, διότι οἱ τρεῖς κύριοι ἦσαν ἐν καταστάσει μέθης, ἐὰν ἐπίσκεψις τῆς ἀστυνομίας — ὅλως ἄσχετος πρὸς τὸ συμβὰν τοῦτο — δὲν ἠνάγκαζε τοὺς ἀθλίους τούτους...

Ὁ Βαλέριος ἐταράχθη τόσον προφανῶς, ὥστε προσήλκυσε τὴν προσοχὴν τοῦ στρατηγοῦ.

— Ναί, Γκρέτσκυ, ἐννοῶ τὴν ὀργὴν ὑμῶν· οἱ κακοήθεις οὗτοι ἐμίαναν τὴν στολήν σας· ἀλλ' ἡ ποινή...

— Στρατηγέ, ἀνέκραζον συγχρόνως δύο περίεργοι κυρίαι, τὸ τέλος τῆς ἱστορίας;

— Ἔ λοιπόν! ἠλευθέρωσαν τὸ λάφυρόν των· συνοδευθεῖσα εἰς τὴν πόλιν ὑπ' αὐτῶν ἐπανῆλθεν εἰς τὸ οἶκον τῶν γονέων της· ἡ δὲ μήτηρ, ἥτις ἔπασχεν, ἀπέθανεν ἐκ τῆς προξενηθείσης αὐτῇ θλίψεως.

Ψίθυρος φρίκης διέτρεξε τὸν ὅμιλον. Οὐδεὶς ἐσκέπτετο πλέον τὸν χορὸν τῆς πρεσβείας. Ὁ στρατηγὸς παρετήρει τὸ ἐκπεπληγμένον ἀκροατήριόν του.

— Εἶνε τοῦτο πράγματι ἀληθές; εἶπε δύσπιστος, μὴ εἶνε ἐκ τῶν εἰδήσεων εὐφυοῦς τινος ἀσυνειδήτου;

— Ὄχι, κύριοι, τὸ πρᾶγμα εἶνε ἀληθέστατον· τὸ θῦμα καὶ ὁ πατὴρ ὑπέβαλον μήνυσιν καὶ παρουσίασαν μάρτυρας.

— Μάρτυρας; ἐψιθύρισεν ὁ Βαλέριος γινόμενος κατωχρος.

— Οἱ ὁποῖοι μαρτυροῦσι τὴν ἔλλειψιν τῆς κόρης, τὴν ἀπουσίαν της καὶ τὴν ἐπάνοδόν της... Ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ξενοδοχείου ἐφυλακίσθη.

— Τί εἶπεν; ἠρώτησε περίεργός τις.

Ὁ Βαλέριος δὲν ἐτόλμησε νὰ ὁμιλήσῃ.

— Δὲν εἶπεν ὀνόματα· προσποιεῖται ὅτι δὲν τοὺς γνωρίζει ἴσως λέγει καὶ τὴν ἀλήθειαν. Εἶδε μὲν ὅτι παρέσυρον γυναῖκά τινα, ὅτι ἦσαν τρεῖς ἀξιωματικοί, ἀλλ' οἱ κύριοι οὗτοι πολλάκις πράττουσι τοῦτο καὶ ἡ συντροφία αὕτη μάλιστα πάντοτε μεταχειρίζεται τρόπους τόσον παραδόξους...

— Λοιπόν, οὐδὲν γνωρίζουσιν; ἠρώτησεν ἡ κόμησσα.

— Γνωρίζουσι τὸ ὄνομα τῆς κόρης, ἥτις καλεῖται Ραϊσὰ Πορῶφ.

— Ραϊσὰ Πορῶφ! ἐπανέλαβε καθ' ἑαυτὸν ὁ Βαλέριος. Τὸ ὄνομα τοῦτο θὰ ἦτο εἰς τὸ μέλλον ὁ σύντροφος πασῶν τῶν σκέψεών του!

— Καὶ τί θὰ γίνῃ; εἶπε κυρία τις.

— Ἄγνωστον ἔτι εἰς πάντας. Ἴσως οἱ ἔνοχοι δὲν θὰ ἀνευρεθῶσιν· ἀλλ' ἐὰν ἀνακαλυφθῶσι, βεβαίως θὰ πληρώσωσιν ἀκριβὰ τὴν φρικώδη ταύτην πανουργίαν.

— Τὴν ἀτιμίαν ταύτην, ἐφώνησεν ἡ κόμησσα. Βαλέριε, σοὶ παραγγέλλω νὰ τοὺς εὕρῃς. Ποίου συντάγματος εἶνε, στρατηγέ;

— Μετὰ λύπης μου σᾶς λέγω, ὅτι φέρουσι τὴν στολὴν τοῦ κόμητος Βαλερίου, ἀπήντησεν ὁ στρατηγὸς ὑποκλινόμενος ὀλίγον πρὸ τοῦ νέου ἀξιωματικοῦ.

— Μὴ κατὰ τύχην ἦσο σύ; ἔκραξε ζωηρὰ φωνὴ σημαιοφόρου τινός.

Πάντες παρατηροῦντες τὸν Γκρέτσκυ ἐγέλασαν· ἐκεῖνος δὲ ἀπήντησε μετ' ἀμυδροῦ μειδιάματος.

— Δὲν πιστεύω.

— Πρέπει νὰ εὑρεθοῦν, ἐπανέλαβεν ἡ κόμησσα.

— Ἐὰν ἡ κόρη δὲν εἶνε τυχοδιώκτις, παίζουσα ἀχρείαν κωμῳδίαν, εἶνε τότε βεβαίως τὸ συμπαθέστερον θῦμα τοῦ κόσμου.

— Ἀλλ' ἐὰν εἶνε τυχοδιώκτις; ὑπετονθόρυσεν ὁ διπλωμάτης.

— Τότε θὰ τιμωρηθῇ αὐστηρῶς, εἶπεν ἡ κόμησσα μετὰ ζέσεως. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, τὸ σκάνδαλον δὲν θὰ μείνῃ μυστήριον. Ἡ δημοσία ἠθικὴ ζητεῖ ἐκδίκησιν.

[Ἕπεται συνέχεια].

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

ΠΕΡΙ ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ

ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Καίτοι αἱ ἀρχαί μου, ἡ διὰ νὰ γίνω πιστευτότερος, τὰ κεφάλαιά μου οὐδέποτε μοὶ ἐπέτρεψαν νὰ μετέλθω τὸν τοκογλύφον, ἔτυχεν ἐν τούτοις ἡμέραν τινὰ νὰ παρουσιασθῇ πρὸ ἐμοῦ Κρῆσσα πρεσβύτις παρακαλοῦσα νὰ τῇ δανείσω μικρόν τι ποσὸν λαμβάνων ὡς ἐνέχυρον λεπτὸν λιθοκόλλητον δακτύλιον.

Ὁ ἀναγνώστης θὰ εἶνε πολὺ ἀδιάκριτος, ἂν ἀπαιτεῖ νὰ μάθῃ ποίαν ἔδωκα ἀπάντησιν εἰς τὴν πτωχὴν γραῖαν. Θὰ τῷ ἀνακοινώσω μόνον τὴν ἀρχὴν τῆς συνομιλίας μας, διότι αὕτη καὶ μόνη τὸν ἐνδιαφέρει. Ἰδὼν ὅτι ὑπερβολικὴν ἀπέδιδεν εἰς τὸ κόσμημα ἐκεῖνο σημασίαν, ἀνάμικτον μετὰ στοργῆς, ἠρώτησα φυσικώτατα ἂν ἦτο οἰκογενειακὸς δακτύλιος, πατρικὸν ἢ συζυγικὸν ἐνθύμιον.

— Ὄχι, μοὶ ἀπεκρίθη. Εἶνε δῶρον τῆς Χατιτζὲ Χανούμης, τῆς γυναικὸς τοῦ Ζ' βέη, ἀλλὰ μοῦ ἐνθυμίζει τὰ νιάτα μου, τοὺς καλούς μου χρόνους, καὶ δὲν θέλω νὰ τὸ πουλήσω ποτέ. Μοῦ τὸ ἐχάρισεν ὅταν τῆς ἐπρωτοδιάβασα τὸν Ἐρωτόκριτο!

— Καὶ τῆς ἤρεσε τόσον πολὺ ὁ Ἐρωτόκριτος; ἠρώτησα μετὰ περιεργείας.

— Μέσα σὲ δύο χρόνια τῆς τὸν ἐδιάβασα ἐπάνω ἀπὸ εἴκοσι φοραίς. Ἔπειτα, σιγὰ-σιγὰ, ἔμαθε καὶ τὸν ἐδιάβαζε μονάχη της.

Αἱ ὀλίγαι αὗται λέξεις τῆς γραίας ἤρχοντο εἰς τὸν νοῦν μου πάντοτε, ὅτε ἤκουον τὸ ὄνομα ἢ συνήντων ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ μου τὸ ἔργον τοῦ Κορνάρου, ἔκρινα δὲ ὅτι δι' αὐτῶν δὲν ἦτο ἀνωφελὲς νὰ προοιμιάσω τὴν μικρὰν ἀνάλυσιν τῆς *Περὶ Ἐρωτοκρίτου καὶ τοῦ ποιητοῦ αὐτοῦ* πραγματείας, ἣν πρό τινος ἐξέδωκεν ὁ κ. Ἀντώνιος Γιανναρᾶς.

***

Καὶ δὲν ἦτο ὑπερβολικὸς ὁ ἐνθουσιασμὸς τῆς Χανούμης ὑπὲρ τοῦ Ἐρωτοκρίτου, οὐδὲ ὑποπτος ἡ διαβεβαίωσις, ὅτι δι' αὐτοῦ ἔμαθεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν ἀνάγνωσιν ἡ φιλόμουσος Ὀθωμανίς. Γνωρίζω Ἑλληνίδας γνησιωτάτας, αἵτινες εἰς τὸ ἔπος τοῦτο ὀφείλουσι τὰς πρώτας γραμματικὰς γνώσεις των· δεύτερον δὲ παρενείρω ἀπόσπασμα διηγήσεώς μιᾶς ἐξ αὐτῶν πρὸς πίστωσιν τῶν λόγων μου.

Ἡ διηγουμένη εἶνε σεβαστὴ κυρία, ἧς τὰ τέκνα δὲν κατέχουσι τὴν τελευταίαν βαθμίδα μεταξὺ τῶν ἐγγραμμάτων νέων τῆς ἡμετέρας κοινωνίας. Εἶνε δὲ ἤδη καὶ αὕτη εὐπαίδευτος, παρακολουθεῖ τὴν φιλολογικὴν κίνησιν, καὶ ὅταν δὲν ἐνθουσιάζεται μὲ νέον τι ἔργον, τοῦτο σημαίνει, ὅτι ἡ ἐπιτυχία τοῦ γράψαντος εἶνε ἀρκετοῦς βαθμοῦς κάτω τῆς φιλοδοξίας του.

Ἰδοὺ τί διηγεῖτο ποτέ:

«Μολονότι ἤμην ἀρχοντοποῦλα καὶ ἐγὼ ὅπως αἱ σημεριναί, ὁ πατήρ μου ἐν τούτοις κατ' οὐδένα λόγον μοὶ ἐπέτρεψεν οὔτε νὰ διανοηθῶ περὶ μαθήσεως γραμμάτων. Τριῶν εἰδῶν σχολεῖα εὑρίσκοντο τότε ἐν ταῖς πόλεσι τῆς Κρήτης διὰ τὰς κόρας, ὅλα ἐννοεῖται ἰδιωτικά. Ἕν, εἰς τὸ ὁποῖον ἐδιδάσκετο τὸ πλέξιμον τῆς κάλτσας, τὸ προπαιδευτικὸν οὕτως εἰπεῖν. Ἕν, εἰς τὸ

ὁποῖον ἐδιδάσκοντο τὸ ῥάψιμον καὶ τὸ κέντημα — ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ τάξει — καὶ ἕν, εἰς τὸ ὁποῖον ἐδιδάσκοντο τὰ γράμματα.

Ὅλα ταῦτα ὡς μόνα οἰκοδομήματα εἶχον αὐλὰς οἰκιῶν καὶ ὡς μόνα ἔπιπλα, σκαμνάκια ἐκ σανίδων, ἅτινα συνήθως ἐφέρομεν μεθ' ἡμῶν πηγαίνουσαι καὶ ἐρχόμεναι, ὅπως κάμνουσι τώρα μὲ τοὺς βιβλιοθύλακας· Τὸ δὲ προσωπικὸν ἑκάστου ἀπετελεῖτο ἀπὸ μίαν διδασκάλισσαν, συνήθως γεροντοκόρην, καὶ μίαν βοηθὸν, τὴν ὑπηρέτριάν της, ἂν εἶχε τοιαύτην.

Ἐγὼ ἐξεπαιδεύθην, ὅσον ἠδυνάμην καλλίτερα, ἐν τοῖς δύο πρώτοις καὶ ἐπεράτωσα τὰς σπουδάς μου, μάτην ποθοῦσα νὰ συνεπλήρουν αὐτὰς καὶ δι' ὀλίγων γραμμάτων. Ὁ πατήρ μου οὐδὲ νὰ ἀκούσῃ ἤθελε τὸ τοιοῦτον. Ὑπέθετε καὶ ἐκύρισσεν, ὅτι τὰ γράμματα εἰς τὰ κοράσια μόνον διὰ *ραβασάκια* εἶνε δυνατὸν νὰ χρησιμεύσωσι, καὶ ἀφοῦ ἦτο εἰς τὰς χεῖράς του, μοῦ τὰ ἀπηγόρευσεν ἀπολύτως.

Ἔτυχε κατ' ἐκείνην ἀκριβῶς τὴν ἐποχὴν —θὰ ἦμην δεκατριῶν ἐτῶν — νὰ ἐκραγῇ μία ἐκ τῶν πολλῶν τῆς Κρήτης ἐπαναστάσεων, καθ' ἣν ἐξ ἀνάγκης ἐξεπατρίσθημεν. Μετά τινας δὲ μῆνας ἐπανηρχόμεθα καὶ πάλιν·

Τὰ ταξείδια τότε διήρκουν πολὺν καιρόν. Τὸ πλοῖον, ἐφ' οὗ ἐπεβαίνομεν, πολλὰς κατηνάλωσεν ἡμέρας μέχρις ὅτου μᾶς φέρει ἐκ Σύρου εἰς Ἡράκλειον. Ὅτε ἦτο νηνεμία καὶ οἱ ναῦται εὑρίσκοντο ἐν ἀργίᾳ, ἐνθυμοῦμαι, ὅτι εἰς ἐξ αὐτῶν, καθήμενος εἰς γωνίαν τινα, ἐξῆγε βιβλίον καὶ ἀνεγίνωσκε χαμηλοφώνως. Ἡ χαρά μου ἦτο νὰ πλησιάζω καὶ νὰ τὸν ἀκούω. Ἡ ἀνάγνωσίς του ὡμοίαζε πρὸς ψαλμῳδίαν ἀλλ' ἡ φωνή του ἦτο γλυκεία καὶ οἱ στίχοι, οὓς ἀπήγγελλεν, ἦσαν πλήρεις ἐνδιαφέροντος.

Ἠρώτησα καὶ ἔμαθον, ὅτι ἀνεγίνωσκε τὸν «Ἐρωτόκριτον», ἀλλ' ὁ πατήρ μου εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦ ὀνόματός του, ὅπερ μετὰ μικρὸν ἐπανέλαβον πρὸ αὐτοῦ, μὲ διέταξε νὰ μὴ ἐξέλθῃ πλέον ἐκ τοῦ στόματός μου οὐδὲ λέξις σχηματιζομένη μὲ ἓν τόσον κακὸν βιβλίον.

Τὴν διαταγὴν ἐκείνην τοῦ πατρός μου ἐτήρησα μόνον ἐνόσῳ εὑρισκόμεθα ἐπὶ τοῦ πλοίου. Ἀλλ' ὅτε ἐπανήλθομεν εἰς τὸν οἶκον ἡμῶν, ἠδυνήθην ν' ἀνακαλύψω ἐντὸς μεγάλου κιβωτίου, ἐν ᾧ ἦσαν ἀναμεμιγμένα κατάστιχα μετὰ βιβλίων, ἕνα *Ἐρωτόκριτον*. Καὶ εἰς τοῦτον, εἰς μόνον τοῦτον, ὀφείλω τὰ ὀλίγα γράμματα, ἅτινα διὰ κόπων μακρῶν καὶ ἐπαιτείας ἑνὸς ματθήματος ἀλφαβήτου ἢ συλλαβισμοῦ κατώρθωσα νὰ μάθω.»

***

Ἀλλ' οὐδὲν καλὸν κακοῦ ἄμικτον. Ὁ Ἐρωτόκριτος δὲν ἐγένετο μόνον αἴτιος δωρεῶν καὶ ἐκπαιδεύσεως. Οὐ μόνον σεμναὶ κόραι ἀλλὰ καὶ ἔφηβοι ἀνηλεῶς ἐδάρησαν ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτῶν, διότι συνελήφθησαν κρατοῦντες τὸ ἐρωτικὸν τοῦτο βιβλίον. Καὶ οἱ πατέρες δ' οὗτοι, ἐὰν τὸ ἀνεγίνωσκον, ὑπέκειντο εἰς ἐπιτίμια καὶ ἀφορισμοὺς ὑπὸ τῶν παπάδων· διότι —ἄγνωστον διά τίνα λόγον — ὁ πτωχὸς Ἐρωτόκριτος κατηγορεῖτο ὡς ἀντιχριστιανικός. Ἀλλὰ καὶ μεθ' ὅλην τὴν ἀντιχριστιανικότητά του ταύτην καὶ μεταξὺ τῶν πιστῶν τοῦ Μωάμεθ πολλάκις ἐγένετο σκανδάλων παραίτιος: Αἱ περιπαθεῖς τῶν χαρεμίων χανούμισσαι, ἀφοῦ διήρχοντο μετ' αὐτοῦ μακρὰς εὐαρέστους ὥρας, τὸν ἔκρυπτον ὑπὸ τὰ προσκεφάλαια τῆς κλίνης ἢ τοῦ σοφᾶ· ἐὰν ὅμως κατὰ τύχην ἡ χεὶρ τοῦ βέη ἢ τοῦ ἀγᾶ τανυομένη ἐνστιγμῇ χασμήματος, ὑπεισέδυεν ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον, καὶ προσέκοπτεν ἐπὶ τοῦ γκιάουρικου βιβλίου, τότε, ἰδοὺ ἐξερρήγνυτο ἠφαίστειον ὕβρεων — τοὐλάχιστον — τὸ ὁποῖον δυσκόλως ἐσβέννυτο διὰ τῶν συνήθων εἰς τὰς γυναῖκας ὑδραυλικῶν μέσων, τῶν δακρύων· ἐν δυκτιωτὸν ἠνοίγετο μετὰ πατάγου, καὶ ὁ πτωχὸς Ἐρωτόκριτος, κατεσχισμένος εἰς μυρία τεμάχια, ἐρρίπτετο εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους.

Ἰδοὺ καὶ εἷς ἐκ τῶν λόγων, δι' οὓς ἐκδόσεις ἐπὶ ἐκδόσεων εἰς μυριάδας ἀντιτύπων ἐξήντλει ἡ Ἐνετία ἐν Κρήτῃ, μέχρι πρὸ εἰκοσαετίας ἔτι, μεθ' ὅλην τῶν γονέων, τῶν ἱερέων καὶ τῶν ἀγάδων τὴν ἀντίδρασιν. Εἶχε δὲ καὶ τοῦτο τὸ πλεονέκτημα, ὅπερ ἀμφιβάλλω ἂν ἕτερον βιβλίον, θρησκευτικὸν ἢ ποιητικὸν ἢ διδακτικὸν δύναται ἀνθαμιλλώμενον νὰ ἀντιτάξῃ ἂν πάντα τὰ βιβλία ἐκαίοντο καὶ οὐδὲν ἀπέμενεν ἐκ τῶν γραπτῶν μνημείων τῆς διανοητικῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐργασίας, τὸ ἔπος τοῦ κρητὸς Κορνάρου θὰ ἐξήρχετο νικηφόρον ἐκ τοῦ στήθους ἑκατοντάδων ἐλευθεροφρόνων συμπατριωτῶν του — τὸ ἀκριβέστερον θὰ ἦτο συμπατριωτίδων — οἵτινες, καὶ νῦν ἔτι ἀποστηθίζοντες, μεταδίδουσιν αὐτὸ διὰ στόματος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους εἰς τὰ τέκνα καὶ τοὺς φίλους των. Ὁ γράφων, ἐπὶ παραδείγματι, ὅτε κατὰ πρῶτον ἀνέγνωσα τὸν Ἐρωτόκριτον, μεταξὺ ἑνὸς βιβλίου ἱερᾶς ἱστορίας καὶ ἑνὸς τετραδίου ἐξηγήσεων, οὐδὲν νέον ἐν αὐτῷ εὗρον. Ὁλόκληρον σχεδόν, στίχον πρὸς στίχον, μοὶ τὸν εἶχον ἤδη ἀπαγγείλει ἐκ στήθους, τὰ δὲ ὡραῖα μέρη του τὸ κονταροκτύπημα ἐπὶ παραδείγματι, μοὶ τὸ εἶχον ἐπαναλάβει δεκάκις, ὑπείκοντες εἰς τὰς ἐπαγειλημμένας παρακλήσεις μου.

***

Ἄλλης μελέτης θέμα ἡ ἐπίδρασις, ἣν ἔσχεν ὁ Ἐρωτόκριτος ἐπὶ τοῦ φύσει αἰσθηματικοῦ χαρακτῆρος τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, οὕτινος ἐπὶ γενεὰς ὑπῆρξε τὸ προσφιλὲς ἀπηγορευμένον ἐγκόλπιον. Τὸ γόητρόν του ὅμως ἤρξατο ἀπό τινων ἐτῶν νὰ καταπίπτῃ. *Τὰ Ἀπόκρυφα τῶν Παρισίων*, πρῶτα, εἶτα δὲ καὶ ἄλλα ἔργα τοῦ Δυτικοῦ πολιτισμοῦ, ἀποτεινόμενα οὐχὶ εἰς τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν, ἀλλ' εἰς τὰς αἰσθήσεις, ἤρξαντο ὑποσκελίζοντα, μικρὸν κατὰ μικρὸν, τὸ πλῆρες ὑγειοῦς ἀρώματος καὶ ἀρετῆς ἔπος, εἰς τὸ ἄκουσμα δὲ τοῦ ὀνόματός του ἤρξαντο καὶ ἐκεῖ συνοφρυούμενα τὰ μέτωπα ἐνίων τινῶν ἀνεπτυγμένων...

Θέλομεν νὰ πιστεύωμεν, ὅτι αἱ διεφθαρμέναι ἐκδόσεις, αἱ στρεβλοῦσαι τὸ κείμενον καὶ τὸ νόημα, εἶνε αἴτιαι τοῦ κακοῦ διὰ τοῦτο ἀναφέροντες, ὅτι ἐντολὴ ἐπίσημος ἐδόθη ὑπὸ τῆς Γενικῆς τῶν Κρητῶν συνελεύσεως εἰς τὸν κ. Γιάνναρην νὰ ἐξεργασθῇ ἐλέγχων τὰ διεφθαρμένα κείμενα καὶ ἐκδώσῃ τὸν *Ἐρωτόκριτον*, εὐλογοῦμεν τὴν ἐντολὴν ταύτην, εἰς ἣν ὀφείλονται αἱ πολύτιμοι πληροφορίαι, ἃς περιέχει ἡ πρὸ ἡμῶν μελέτη.

***

Ὁ συγγραφεὺς, ἐρευνήσας τὰ ἐπισημότερα τῆς Δύσεως μουσεῖα, ἀνεκάλυψεν ἐκεῖ πολύτιμα εὑρήματα σαφηνίζοντα ἱκανῶς τὸ περὶ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἐποιήθη ὁ Ἐρωτόκριτος καὶ περὶ τοῦ ποιητοῦ αὐτοῦ σκοτεινὸν ζήτημα. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν χώραν, ἐν ᾗ ἐποιήθη, μόνον οἱ ἐπὶ τοῦ παραδόξου φιλολογικῶς κερδοσκοποῦντες δύνανται νὰ διαφιλονεικήσωσι τῇ Κρήτῃ τὴν ποιητικὴν ταύτην δάφνην της.

Μὴ θεωρῶν ὡς ἱκανὴν μαρτυρίαν τὴν ἐν ἐπιλόγῳ τοῦ Ἐρωτοκρίτου δήλωσιν,

Βιτσέντζος εἶν' ὁ ποιητὴς κτλ.

θέλων δὲ σαφέστερον νὰ καθορίσῃ τὴν ἐποχὴν καὶ τὴν οἰκογένειαν καὶ τὸ μέρος τῆς γεννήσεως καὶ ἄλλα σχετικὰ πρὸς τὸ ἔργον, ἐνέκυψεν εἰς τὴν μελέτην τῶν διαφόρων μαρτυριῶν, ἃς κατόρθωσε νὰ συλλέξῃ, διὰ τῆς ἀντιπαραβολῆς δὲ αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας καὶ διὰ τῆς κρίσεως ἑνὸς ἑκάστου, ἐξήγαγε πορίσματα, ἅτινα περιεβέβληνται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τὸ ἀκαταμάχητον κῦρος τῆς ἐπιστημονικῆς ἀληθείας.

Πρώτη δυσχέρεια παρουσιάζεται ἐν τῷ καθορισμῷ τῆς ἐποχῆς, εἰς ἣν ἀνάγεται τὸ ποίημα διὰ τοῦ στίχου:

Σ τσοὶ περαζόμενους καιροὺς ποῦ οἱ Ἕλληνες ὠρίζα

Ταύτην, προφανῶς ἀντιφάσκουσαν πρὸς τὸ λοιπὸν σύνολον τοῦ ποιήματος, θεωρῶν ὁ ἐρευνητὴς ὡς «σκόπιμον ἀναχρονισμὸν καὶ ποιητικὸν τέχνασμα,» παρέρχεται ὀρθότατα, ἵνα δι' ἐσωτερικῶν κριτηρίων καὶ ἐξωτερικῶν μαρτυριῶν προσδιορίσῃ τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἐποχήν, καθ' ἣν ἔζησεν ὁ Κορνάρος. Τούτων δὲ προσδιοριζομένων κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς ἐν λόγῳ δηλώσεως, οὐδὲν κωλύει νὰ παραδεχθῇ ταύτην ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ὡς ἀληθῆ δήλωσιν τοῦ ποιητοῦ καὶ οὐχὶ ὑποβολιμαίαν.

Ὁ ποιητὴς ἦν Κρὴς καὶ ἐγεννήθη ἐν Σητείᾳ. Περὶ τούτου οὐδεμία ἀμφιβολία. Μάτην ἄνευ σοβαρῶν ἐπιχειρημάτων θὰ προσεπάθει τις ν' ἀποδείξῃ τὸ ἐναντίον. Ἡ γλῶσσα τὸ μαρτυρεῖ καὶ εἰς οὐδὲν ἄλλο τῆς Ἑλλάδος μέρος ἡ γλῶσσα αὕτη εἶνε τόσον κατάλληπτη, τόσον γνησία τοπική. Τὸ λεκτικὸν ὅμως δὲν μαρτυρεῖ τοῦτο μόνον· προβαίνει μέχρι τοῦ νὰ ὑποδείξῃ καὶ δι' ἰδιωτισμῶν λεπτοτάτων ὡρισμένως τὴν ἐπαρχίαν, ἥτις εἶνε συγγενεστέρα πρὸς αὐτό. Εἶνε ἡ Σητεία.

Ὁ ποιητὴς εἶνε Κρής. Πῶς ἄλλως ἐν

μακροτάτῳ ποιήματι στερουμένῳ περιγραφῶν, θὰ ἐνδιέτριβε μόνον εἰς τὴν τῆς Ἴδης; Καὶ ἐγεννήθη ἐν Σητείᾳ. Πῶς ἄλλως θὰ ἐμνημόνευε τῆς πλησιοχώρου «ὁμορφης Γορτύνης», πόλεως ἐξηφανισμένης, αὐτός, ὁ οὐδὲ μιᾶς μνείας ἀξιῶν ἄλλας ἀκμαζούσας κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα πόλεις; Ἄλλως τε καὶ αὐτὴ ἡ ἐξαιρετικὴ θέσις, ἣν δίδει εἰς τὸν Κρῆτα Χαρίδημον, περιβάλλων αὐτὸν διὰ τεκμηρίων φανερᾶς συμπαθείας, δὲν εἶνε δεῖγμα φυσικωτάτης μεροληψίας τοῦ ποιητοῦ πρὸς ἕνα συμπατριώτην του;

*

Περὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ ποιητοῦ διάφοροι ἐπεκράτησαν γνῶμαι. Ἐτάσσετο αὕτη ἐν εὐρυτάτῳ διαστήματι, ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 16ου μέχρι τοῦ 18ου αἰῶνος. Ὁ κ. Γιάνναρης εὑρύνει ἐν ἀρχῇ ἐπὶ μᾶλλον τὸ διάστημα τοῦτο, ἵνα οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ἀφήσῃ περὶ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ γενησομένου ἀκριβεστέρου καθορισμοῦ. Ἔπειτα περιορίζων αὐτὸ δι' ἀποδείξεων κριτικῶν καὶ ἱστορικῶν συμπεραίνει: Προγενεστέρα τοῦ 14ου αἰῶνος δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ εἶνε ὑπόθεσις περιγράφουσα χρόνους, γεγονότα, ἔθιμα μεταγενεστέρας ἐποχῆς. Ἀλλ' οὐδὲ μεταγενεστέραν τοῦ 1600 δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν αὐτὴν, γεγραμμένην εἰς γλῶσσαν ἀπηλλαγμένην παντὸς τουρκικοῦ στοιχείου καὶ περιέχουσαν τόσην γαλήνην αἰσθημάτων, ἐνῷ πέριξ ἐμυκῶντο πολιτικοὶ καὶ πολεμικοὶ λαίλαπες.

Ἀλλὰ καὶ τὸ διάστημα τοῦτο εἶνε εὐρὺ καὶ δέον νὰ συσταλῇ. Ἠρωτήθη ἡ Ἱστορία περὶ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ὑφίσταντο τὰ περιγραφόμενα ἐν τῷ ποιήματι δοῦκατα καὶ ὑπέδειξε τὰς τελευταίας δεκαετίας τοῦ ΙΕ' αἰῶνος. Ἄρα βραδύτερον. Ἐκτυλίσσονται μετὰ ταῦτα ἐν χρονολογικῷ καταλόγῳ τὰ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης μέχρι τοῦ 1600 συμβάντα ἐν Κρήτῃ, πολυτάραχα καὶ ταῦτα, ἓν δὲ μόνον εἰρηνικὸν ἀποκαλύπτεται διάστημα, ἀπὸ τοῦ 1470—1508, συμβιβαζόμενον πρὸς τὸν χαρακτῆρα τοῦ «Ἐρωτοκρίτου.» Πρὸ τούτου ἀσυμβιβάστος ἡ περιγραφὴ γεγονότων μεταγενεστέρων. Μετὰ τοῦτο ἀπίθανος ἡ ποίησις τοῦ ἔπους, ἐν μέσῳ σεισμῶν φοβερῶν καὶ ἐρημώσεων καὶ παντοειδῶν καταστροφῶν. Ἀπεδεικνύεται ἄρα, ὅτι ὁ Κορνάρος ἤκμασε καὶ ὁ «Ἐρωτόκριτος» ἐγράφη περὶ τὰ τέλη τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος.

[Ἕπεται τὸ τέλος].

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΚΥΠΡΩι ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Κύριε Διευθυντὰ τῆς «Ἑβδομάδος».

Ἐπειδὴ μετὰ λύπης μου εἶδον, ὅτι ἐζήτησε τις νὰ παρεξηγήσῃ τὰ ὑπ' ἐμοῦ ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ τῆς «Ἑβδομάδος» δημοσιευθέντα περὶ τῶν γυναικῶν τῆς Κύπρου, σᾶς παρακαλῶ νὰ δημοσιεύσητε τὰς κατωτέρω ὀλίγας λέξεις πρὸς πρόληψιν πλειοτέρας παρεξηγήσεως. Γράφων περὶ τῆς ἐν Κύπρῳ ἐπικρατούσης αὐστηροτάτης ἠθικῆς, ἀνέφερον, ὅτι ἐξαιρετικῶς ἐν τισι μόνον χωρίοις τῆς Πάφου καὶ τοῦ Καρπασίου, πολὺ ὀλίγοις, ἀπαντῶσιν ἔθιμα, τὰ ὁποῖα νομίζει τις, ὅτι διεσώθησαν ἐκ τῆς ἀρχαίας λατρείας τῆς Ἀφροδίτης. Ἡ σπανία αὕτη ἐξαίρεσις δὲν δύναται νὰ ἀμαυρώσῃ τὴν ὑπόληψιν τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Πάφου καὶ τοῦ Καρπασίου, πολὺ δὲ μᾶλλον τῆς Κύπρου, ὑπὲρ ἧς πλειότερον παντὸς ἄλλου ἐνδιαφέρομαι.

Διατελῶ μετὰ πάσης ὑπολήψεως

Ὅλος ὑμέτερος

Γ. Φραγκούδης

Ἀθήνησι, τῇ 1 Ἰουνίου 1889.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΓΧΩΡΙΑ

Ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια τῆς Ἑλλάδος ἀφίκετο εἰς Πετερχὼφ τὸ παρελθὸν Σάββατον, ὅπου ἐδέχθησαν αὐτοὺς ὁ αὐτοκράτωρ μετὰ τῆς αὐτοκρατείρας καὶ ὁ Τσάρεβιτς· εἰσέρχονται εἰς Πετρούπολιν σήμερον, καὶ αὔριον τελεσθήσονται οἱ γάμοι τῆς βασιλοπαιδος Ἀλεξάνδρας, περὶ ἧς ὁ ρωσικὸς τύπος λέγει, ὅτι ὡς ἐκ τῶν ἰδίων αὐτῆς προτερημάτων καὶ τῆς θέσεως, ἣν καλεῖται νὰ καθέξῃ, εἶνε βεβαία περὶ τῆς συμπαθητικωτάτης καὶ εὐσεβάστου ὑποδοχῆς πασῶν τῶν τάξεων ρωσικοῦ ἔθνους.—Ὑπεγράφησαν τ' ἀναλκητήρια τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτοῦ κ. Κουντουριώτου, δὲν θὰ κοινοποιηθῶσιν ὅμως πρὸ τοῦ προσεχοῦς Ὀκτωβρίου, ὅτε ὁ κ. Μαυροκορδάτος θὰ δυνηθῇ ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν ἀποχωροῦντα πρεσβευτήν. — Ἡ πρό τινος ἀποβιώσασα ἐν Παρισίοις Ἀμεναΐς Καβανάρη, ἡ ἐπὶ πολλὰ ἔτη διευθύνασα τὸ Ἀρσάκειον, κατέλιπε διὰ διαθήκης αὐτῆς εἰς τὸ θεραπευτήριον τοῦ «Εὐαγγελισμοῦ» οἰκίαν κειμένην ἐνταῦθα καὶ ἀξίας 150 χιλ. δραχμῶν. — Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ στρατιωτικοῦ οἴκου τοῦ διαδόχου κ. Λύδερς παρητήθη. Λέγεται ὅτι θ' ἀντικαταστήσῃ αὐτὸν ὁ συνταγματάρχης κ. Θ. Μάνος. — Ἐν Γαυρίῳ καὶ Κουμάρι τῆς Ἄνδρου ἀνεκαλύφθησαν μεταλλεῖα χαλκοῦ καὶ σιδήρου.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

Ὁ Σάχης τῆς Περσίας ἀφίκετο εἰς Βερολῖνον. —Ὁ Μητροπολίτης τῆς Σερβίας Θεοδόσιος παρητήθη, διεδέχθη δ' αὐτὸν ὁ καὶ πρώην τοιοῦτος Μιχαήλ, ὅστις, λέγεται, ὅτι ἐκόμισε προτάσεις ἐκ μέρους τῆς Ρωσικῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὸν κ. Ρίστιτς, περὶ προσαρτήσεως εἰς τὴν Σερβίαν τῆς Βοσνίας καὶ Ἐρζεγοβίνης, ἐὰν ἀναγορευθῇ βασιλεὺς τῶν Σέρβων ὁ ἡγεμὼν τοῦ Μαυροβουνίου Νικόλαος. Λέγεται ὅτι καὶ ἡ Αὐστρία ἀντιπροτείνει τὴν παραχώρησιν τῶν ἐπαρχιῶν τούτων, ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν θρόνον τῆς Σερβίας ὁ βασιλεὺς Μιλάνος. — Ἡ Γαλλικὴ Κοβέρνησις προέβη εἰς συλλήψεις τριῶν βουλευτῶν καὶ ἑνὸς ἀνωτέρου ἀξιωματικῶν βουλαντζιστῶν, ὡς ὑποκινούντων στάσιν κατὰ τῶν καθεστώτων. — Πυρκαϊὰ ἐν Πενσυλβανίᾳ ἐπεσφράγισε τὰς ἐκ τῶν πλημμυρῶν καταστροφάς.—Ἀπαντῶν εἰς ἐπερώτησίν τινα ἐν τῇ Ἰταλικῇ Βουλῇ ὁ ὑπουργὸς τῆς δημ. ἐκπαιδεύσεως κ. Βυζέλης, ἐδήλωσεν ὅτι ἡ Ἰταλία θέλει λάβῃ μέρος εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολογικὸν συνέδριον.— Ἡ διατάραξις τῆς τάξεως ἐν Κρήτῃ λαμβάνει σοβαρώτερον χαρακτῆρα· συναθροίσεις ἐγένοντο ἐν ταῖς δυτικαῖς ἐπαρχίαις καὶ στρατιωτικὰ ἀποσπάσματα ἐστάλησαν, σῶμα δὲ στρατιωτικὸν διετάχθη νὰ μεταβῇ ἐκ Συρίας εἰς τὴν νῆσον.—Ὁ ἡγεμὼν τοῦ Μαυροβουνίου διέταξε τὴν ἄμεσον καὶ ἐντελῆ ἀναδιοργάνωσιν τοῦ μαυροβουνιωτικοῦ στρατοῦ, ὡς καὶ ἄλλας ἐσωτερικὰς μεταρρυθμίσεις.—Ἐν Χίῳ ἡ ἡσυχία διεταράχθη ἔνεκα τῆς αὐστηρότητος τοῦ διοικητοῦ, διατάξαντος τὴν διαίαν ὁδάλυσιν τῶν συνελθόντων, ὅπως ὑπογράψωσιν ἀναφορὰν κατὰ τῆς καταθλιπτικῆς τῆς διοικήσεως φορολογίας.

ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ

Τὴν λαμπρὰν συλλογὴν ἐκ ζώων, πτηνῶν, ἰχθύων, ὀστράκων, κοραλλίων καὶ λοιπῶν, ἣν ὁ ἀποθανὼν ἀρχιδοὺξ τῆς Αὐστρίας Ροδόλφος εἶχε καταρτίσει, ὁ αὐτοκράτωρ διένειμε κατ' αὐτὰς εἰς τὰ διάφορα τῆς Βιέννης δημόσια ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, κρατήσας δι' ἑαυτὸν μόνον τὰ εἰς διάφορα τοῦ υἱοῦ του κυνήγια συλλεχθέντα σπάνια κυνηγετικὰ ἐνθυμήματα.—Πλούσιος Αὐστριακὸς ἀποθανών, κατέλιπεν εἰς τὴν νομικὴν σχολὴν τῆς Βιέννης κληροδότημα 1,500,000, ὁρίζων, ὅτι τὸ ποσὸν τοῦτο θὰ περιέλθῃ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον μετὰ τῶν τόκων του μετὰ 99 ἔτη. Ἐν περιπτώσει μὴ ἀποδοχῆς τῆς κληρονομίας, τὸ κληροδότημα μεταβιβάζεται εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Νέας Ὑόρκης, καὶ τοῦτου δὲ ἀποποιουμένου, εἰς τὸ τοῦ Ρίου Ἰανεῖρου. — Ἐν Λακωνίᾳ ἀνευρέθη σπήλαιον σταλακτιτῶν, πρὸς ἐξέτασιν τῶν ὁποίων θ' ἀποσταλῇ εἰδικὸς ὀρυκτολόγος. — Εἰς τῶν ἀστρονόμων τοῦ ἀστεροσκοπείου τῆς Νικαίας, ἀνεκάλυψε νέον πλανήτην 12ον μεγέθους ἐν τῷ ἀστερισμῷ τῆς Παρθένου, ὅστις ἐτάχθη ὑπὸ τὸν ἀριθμὸν 284.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἡ ἐν Ἀμστελοδάμῳ Φιλελληνικὴ Ἑταιρία, προτιθεμένη νὰ καταστήσῃ τὸ περὶ προφορᾶς ζήτημα ἐκ τῶν κυριωτάτων τῆς προσεχοῦς αὐτῆς γενικῆς συνεδριάσεως, ἀπηύθυνεν ἐρωτήσεις εἰς τοὺς ἐν Ὀλλανδίᾳ γυμνασιάρχας, περὶ τοῦ τίνα προφορὰν τῆς Ἑλληνικῆς ἔχουσι παραδεδεγμένην ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, καὶ τίνα τυχὸν δυσκολίαν ἔχουσιν οἱ καθηγηταὶ νὰ παραδεχθῶσι τὴν ἐθνικὴν τῶν Ἑλλήνων προφορὰν ἀντὶ τῆς Ἐρασμικῆς, ἐὰν εἶνε πρόθυμοι νὰ καταστήσωσι γνωστὴν εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις τὴν ἐθνικὴν προφορὰν, καὶ ἐὰν ἐν τέλει εἶνε πρόθυμοι νὰ ἐπιβάλωσι τὴν ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ προφορὰν τῶν λέξεων κατὰ τοὺς τόνους. ὡς τοῦτο πρὸ πολλοῦ γίνεται ἐν Γερμανίᾳ.—Κατὰ τὴν ἐν Παρισίοις συνέλευσιν τοῦ Συλλόγου πρὸς διαφώτισιν τῆς διπλωματικῆς ἱστορίας, ὁ κ. Καραθεοδωρὴς ὡμίλησε περὶ τοῦ Βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ καὶ περὶ τῆς ἐπ' αὐτοῦ ἐπιρροῆς τῶν γυναικῶν, καὶ ἰδίᾳ τῶν αὐτοκρατειρῶν Ἀθηναΐδος, Θεοδώρας καὶ Εἰρήνης.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Ἐν τῷ ἰσοπεδουμένῳ χώρῳ τῶν παλαιῶν Ὀλυμπίων ἀπεκαλύφθη μωσαϊκὸν ρωμαϊκῆς ἐποχῆς.—Ἐν ταῖς παρὰ τὸ χωρίον Βαφειό, πλησίον τῶν ἀρχαίων Ἀμυκλῶν, ἐν Σπάρτῃ, ἐνεργουμέναις ἀνασκαφαῖς εὑρέθησαν ἔτι ἰχθύδιον χρυσοῦν, φύλλα χρυσοῦ, διάφορα ξίφη, ἐγχειρίδια, πελέκεις καὶ πτύα, ἀναγόμενα εἰς τὰ 1600 π. χ. προσέτι περιδέραιον συγκείμενον ἐξ 90 ἀμεθύστων λίθων, ἕτερον ἐκ 30 σαρδωνίων καὶ ἀχατῶν μετὰ καλλιτεχνικῶν γλυφῶν, σφραγιδόλιθοι, καρφίδες γυναικεῖαι, δακτύλιοι, κομβία χρυσᾶ, ὠτογλυφίδες καὶ ὀδοντογλυφίδες. Ὁ ἀνασκαφεὺς τύμβος εἶνε εὐμεγέθης θολωτὸς ἐκ τῶν ἐπικαλουμένων θησαυρῶν. Αἱ εὑρεθεῖσαι ἀρχαιότητες θεωροῦνται ἀνεκτίμητοι καὶ πολυτιμώτεραι ἴσως καὶ ἀπὸ τὰς τῶν Μυκηνῶν· αἱ ἀνασκαφαὶ ἐξακολουθοῦσιν ἀνοιγομένων καὶ ἄλλων τάφων. — Οἱ κ. κ. Μονσὼ καὶ Λαλοῦ ἐδήλωσαν εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιγραφῶν, ὅτι προσεχῶς θὰ δημοσιεύσωσι γενικὴν ἀναπαράστασιν τῶν μνημείων, τῶν ἀγαλμάτων καὶ τῶν τελετῶν τῆς Ὀλυμπίας. —Κατὰ τὰς ἐν Περγάμῳ ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς Κυβερνήσεως γινομένας ἀνασκαφάς, ἀνευρέθη εἰσιτήριον ἀρχαίου θεάτρου, φέρον ἀφ' ἑνὸς τὴν προτομὴν ἀνδρὸς ἀγενείου, ἥτις, ὡς εἰκάζεται, εἶνε τοῦ κωμικοῦ ποιητοῦ Μενάνδρου, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸν ἀριθμὸν τοῦ εἰσιτηρίου καὶ τῆς ἕδρας.—Ἐν Θεσσαλίᾳ, ἐνεργουμένων ἀνασκαφῶν ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς σχολῆς, εὑρέθη πλῆθος χαλκῶν ἀρχαιοτήτων, ἐν αἷς βραχίων ἀνδρικοῦ ἀγάλματος φυσικοῦ μεγέθους καὶ προτομὴ γυναικός.— Ἐν Τροιζηνίᾳ ἀνεκαλύφθη ἀρχαῖον νεκροταφεῖον, ἀνευρέθησαν δὲ χρυσοῦν διάδημα καὶ δύο μεγάλα ἀγγεῖα. — Ἀνώνυμος ἀπέστειλεν εἰς τὸ νομισματικὸν Μουσεῖον 62 νομίσματα ἀργυρᾶ καὶ χαλκᾶ διαφόρων πόλεων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. — Ἐν Πειραιεῖ κατὰ τὴν ὁδὸν Ἀρτέμιδος ἀνευρέθησαν ἐν τάφῳ τρία μεγάλα πήλινα ἀγγεῖα μετὰ χρωμάτων καλῶς διατηρουμένων, ὡς καὶ ἄλλα ἀντικείμενα.— Ἐπιβάτης ἐκ Κρήτης ἔφερε πλῆθος μικρῶν ἀγαλματίων καὶ διαφόρους ἄλλας ἀρχαιότητας

καλῆς τέχνης, ἅτινα ἀπεστάλησαν πρὸς ἐξέτασιν εἰς τὴν ἐφορείαν τῶν ἀρχαιοτήτων. — Κατεσχέθησαν ἐν Χαλκίδι μικρὰ χαλκίνη Ἀφροδίτη λεπτοτάτης ἐργασίας, ἐξ εἰδώλια πήλινα, ἐν χάλκινον παράστων μαχητήν, ἕτερον παρίστων γλαῦκα καὶ 2 δίσκοι μὲ ἀναγλύφους παραστάσεις.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ὁ Γάλλος πλαγιαυλητὴς κ. Φομπὸν συνέθεσε μικρὸν μελόδραμα, ὀνομάσας αὐτὸ «Ὄλγαν Γκαβόττα», ἡτὶς τὴν ἡμετέραν βασίλισσαν, πρὸς ἣν θέλει τὸ ἀποστείλη. — Ἀπόψε ἄρχονται τῶν παραστάσεών των ἐν μὲν τῷ παρισινῷ θεάτρῳ τοῦ «Παραδείσου» ὁ ὑπὸ τὸν κ. Δ. Ἀλεξιάδην δραματικὸς θίασος, ἐν δὲ τῷ θεάτρῳ τῆς Ὁμονοίας» ὁ ὑπὸ τοὺς κ. κ. Ταβουλάρη. — Ἐγένοντο αἱ ἐξετάσεις τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν τοῦ Ὠδείου.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Κυρίᾳ Ἐχεμυθίᾳ. Τὸ ἐπίθετόν σας μᾶς βεβαιοῖ, ὅτι δὲν θὰ μᾶς προδώσητε. Περὶ ἡμῶν ἐστὲ βεβαία· εἴμεθα ὀλίγον πνευματικοί. Τρεῖς τρόπους γνωρίζομεν δυναμένους νὰ σώσωσιν ὑμᾶς ἀπὸ τῶν ρογχαλητῶν τοῦ κ. συζύγου σας. Ὁ πρῶτος εἶνε νὰ ἔχητε μικρὰν συρίκτραν, καὶ ὅταν ἐπιτείνονται εἰς βαθμὸν ἐνοχλητικὸν νὰ συρίζητε ἐλαφρὰ-ἐλαφρὰ καὶ παρατεταμένως. Τὸν μεταχειρίζονται καὶ εἰς τοὺς στρατῶνας, ὅπου ὁ σκοπὸς διὰ τοῦ συρίγματος ἀναγκάζει τοὺς ρογχαλίζοντας νὰ ἀλλάξωσι θέσιν καὶ νὰ σιωπῶσι χωρὶς νὰ ἐξυπνῶσι. Τοῦτο εἶνε προσωρινὸν φάρμακον. Δεύτερος τρόπος εἶνε μικρὸν μηχάνημα ἐκ νικελίου προσκολλώμενον ἐπὶ τοῦ στόματος τοῦ ρογχαλίζοντος, καὶ ἐφευρεθὲν ὑπό τινος Δεφέβρ, μηχανικοῦ ἐν Μασσαλίᾳ, κατοικοῦντος ἄλλοτε ἐν τῇ ὁδῷ Lautard. Τρίτος δὲ τρόπος εἶνε, ἐπειδὴ συνήθως ρογχαλίζουσιν οἱ κοιμώμενοι ὕπτιοι, νὰ δένωνται οὗτοι — νὰ δέσητε δηλαδὴ τὸν ἰδικόν σας — διὰ μιᾶς πέσετας περὶ τὴν μέσην οὗτος, ὥστε ὁ κόμβος — ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ εἶνε δυνατὸς καὶ ξηρὸς — νὰ ἔρχεται ὄπισθεν. Οὕτως ἀναγκάζεται νὰ κοιμᾶται κατὰ πλευρὰν καὶ συνεπῶς νὰ μὴ ρογχαλίζῃ. Τὰς συμβουλὰς ταύτας ὀφείλομεν εἰς ἀξιότιμον ὁμόφυλόν σας, ἣν μακρὰ καὶ θλιβερὰ πεῖρα ἠνάγκασε νὰ μελετήσῃ τὸ σοβαρὸν τοῦτο ζήτημα, ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον, διὰ νὰ σωθῇ ἀπὸ τὴν ἀϋπνίαν! Καὶ ἂν δὲν σᾶς ἀρέσκουσιν αὐτοὶ οἱ τρόποι, κάμετέ τον ... Δεσδαιμόνα! — Χρ. Β. Ἀκατάλληλον δυστυχῶς. — Π. Α., Στ. Κ. *Κερασοῦντα*. Ἐλήφθησαν. — *Ἀναγνώστη*. Περὶ τοῦ Σαιξπήρου ὁ Ἄϊνε λέγει, ὅτι εἶνε μὲν γνήσιος ἀντιπρόσωπος τοῦ ἀγγλικοῦ ἔθνους, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ὁ πλέον παγκόσμιος τῶν ποιητῶν. *Σκηνὴ τῶν δραμάτων του εἶνε ἡ γῆ ὁλόκληρος καὶ ἡ αἰωνιότης τὸ χρονικὸν διάστημα, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἀναστρέφονται οἱ ἥρωες αὐτοῦ.* Ἄρα; πᾶς ἄνθρωπος ἀνεπτυγμένος δύναται νὰ ἐννοήσῃ ὅπως δήποτε τὰ ἔργα του, καὶ ἂν ἔτι *δὲν ἔζησεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν*!! — Κλ. Ι. Μ. Ἀδυνατοῦμεν ἀπολύτως νὰ παραδεχθῶμεν τὴν εὐμενῆ ἄλλως πρότασίν σας. — *Δαυΐδ*. Αἱ Ἕδδαι εἶνε συλλογὴ Σκανδιναυϊκῶν ἀσμάτων, ἐν οἷς περιγράφεται ἡ θεογονία, ἡ θρησκεία καὶ ἅπασα ἡ προχριστιανικὴ ἱστορία τῶν Σκανδιναυῶν. — Στ. Δ. Μ. *Πάτρας*, Κ. Ι. *Κερασοῦντα*. Β. Ἀρ. καὶ Στεφ. Μ. Μ. *Κ)πολιν*. Ἐλήφθησαν. — *Ἀθηναίῳ*. Ἡ Κάσος ἡλώθη τὴν 31 Μαΐου 1824 ὑπὸ τοῦ ναύαρχου Χουσεὶν βέη διὰ προδοσίας Ζαχαριᾶ τινος, ἀφοῦ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας μετὰ μεγίστης ἀνδρείας ἀντιπαλεμοῦντες οἱ Κάσιοι φοβερὰς ἐπήνεγκον τοῖς πολιορκηταῖς φθοράς. Γυναῖκες καὶ παιδία τότε ἠχμαλωτίσθησαν, ὀλίγοι δὲ μόνον περισώθησαν.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐξεδόθησαν

Κώδηξ χαρτοσήμου, Νομικὴ Βιβλιοθήκη, ὑπὸ *Γεωργίου Ν. Φιλαρέτου*. Ἐκδότης Ἀνέστης Κωνσταντινίδης.

Corpus Juris Civilis ἐκ μεταφράσεως εἰς τὴν Ἑλληνικήν, ὑπὸ *Ἠλίᾳ Λιακοπούλου*. Τεῦχος 40. Ἐκδότης Α. Κωνσταντινίδης.

Συντακτικὸν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, πρὸς χρῆσιν τῶν γυμνασίων, ὑπὸ *Χαρίση Πουλίου*, καθηγητοῦ ἐν τῷ Α' Γυμνασίῳ Ἀθηνῶν, Σ. Κ. Βλαστὸς ἐκδότης.

Γεωγραφία τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν, μετὰ περιγραφῆς τῶν ἀπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης ἑλληνικῶν παροικιῶν, πρὸς χρῆσιν τῶν γυμνασίων, ὑπὸ *Ἀντωνίου Ἰ. Ἀντωνιάδου*, γυμνασιάρχου, ἐκδότης Σ. Κ. Βλαστός.

Ποιητικὸν Κάνιστρον, ἤτοι συλλογὴ ποικίλων ἀσμάτων, ὑπὸ *Βασιλείου Ἰ. Σπεράντσα*. Ἐν Πειραιεῖ.

Καταστατικὸν τῆς μετοχικῆς ἑταιρίας *Ὁ Ὑμέναιος*, ἐγκριθὲν διὰ βασιλικοῦ διατάγματος τῆς 31 Μαρτίου 1889.

L'HEBDOMAS est mise gratuitement à la disposition des visiteurs de l'Exposition Universelle de 1889 à Paris, au bureau des Renseignements Commerciaux, à la Section des Colonies françaises, Esplanade des Invalides.

ΑΓΓΕΛΙΑΙ: Ὁ στίχ. ἀποξ. λ.40, δις 70, τρις 90.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΙΣ ΚΟΜΨΑ ΤΕΥΧΗ
ΠΕΡΙΠΟΥ 96 ΣΕΛΙΔΩΝ
ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

Τεῦχος 1—3 *Θάνος Βλέκας*, Ἑλληνικὴ μυθιστορία ὑπὸ Π. Καλλιγᾶ.
Ποιήματα Α. Σ. Βυζαντίου (ἐν τῷ 3ῷ τεύχει)
» 4—5 *Ὁ Ἐξηνταβελόνης*, κωμῳδία Μολιέρου, κατὰ τὴν ἐξελλήνισιν τοῦ Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων.
Ποιήματα Φ. Κοππὲ (ἐν τῷ 5ῷ τεύχει).
» 6 *Περίληψις ἱστορίας* τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας ὑπὸ Α. Ρ. Ραγκαβῆ.
» 7 κ.9 *Λουΐζα Μίλλερ*, τραγῳδία Φ. Σχιλλέρου.
» 8 *Ὑγιεινὴ τῆς ψυχῆς* ὑπὸ Θεουχτερελέβεν.
» 10 *Διηγήματα* σύγχρονα Ἑλληνικά, ὑπὸ Δ. Βικέλα, Ἐ. Χαριλάου, Δ. Καμπούρογλου, Γ. Δροσίνη, Α. Κουρτίδου, Ἰ. Μ. Δαμβέργη καὶ Α. Καρκαβίτσα.
» 11—13 *Στράτης Καλοπίχειρος*, ἠθογραφία ἑλληνικὴ ὑπὸ Στ. Κουμανούδη.
» 14—15 *Ἀμλέτος*, τραγῳδία Σαικσπήρου μετάφρασις Σ. Δ. Βικέλα.
» 16—17 *Ἄσμα των Χριστουγέννων*, διήγημα ὑπὸ Κ. Δίκενς.
» 18 *Κορακιστικὰ* ἢ διόρθωσις τῆς Ρωμαϊκῆς γλώσσης, κωμῳδία. — *Κούρκας ἁρπαγή*, ποίημα, ὑπὸ Κ. Ἰακ. Ρίζου.
» 19—20 Ἀλκιβιάδης, Ἑλλ. Σκηναὶ (δρᾶμα) Φ. Καβαλλάτη.
Ἕκαστον τεῦχος τιμᾶται λεπτὰ 60. Ἡ συνδρομὴ διὰ 25 (α' σειρὰ) δρ. 12.
Εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐννοοῦνται αὐταὶ αἱ τιμαὶ εἰς χρυσοῦν
ΜΠΑΡΤ ΚΑΙ ΧΙΡΣΤ
ἐκδόται ἐν Ἀθήναις

ΜΕΤΟΧΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
Ο «ΥΜΕΝΑΙΟΣ»
Ἐγκριθεῖσα διὰ τοῦ ἀπὸ 31 Μαρτίου ε. ε. Β. Δ.

Τὸ γραφεῖον τῆς Ἑταιρίας τοῦ «Ὑμεναίου» καταρτισθέν, ἐγκατεστάθη ἐν τῇ ἐν ὁδῷ Σταδίου καὶ Νομισματοκοπείου γωνιαίᾳ οἰκίᾳ τοῦ κ. Γ. Μαντρούνη (πρώην Τραπέζη Ἠπειρωθεσσαλίας).
Αἱ ἐγγραφαὶ τῶν Μετόχων ἄρχονται τὴν 22 τρέχοντος μηνὸς Μαΐου ε. ε. ἡμέραν Δευτέραν, ἀπὸ τῆς 9—12 π. μ. καὶ 3—5 μ. μ.
Ἐν τῷ γραφείῳ παρέχεται πᾶσα πληροφορία πρὸς ἐγγραφὴν μετόχων καὶ χορηγοῦνται τοῖς βουλομένοις ἀντίτυπα τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Ἑταιρίας δωρεάν.
(Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Ἑταιρίας)

ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΟΛΕΜΗ
ΧΕΙΜΩΝΑΝΘΟΙ
Πωλοῦνται εἰς ἅπαντα τὰ βιβλιοπωλεῖα.
Ἀντὶ δραχμῶν 3.

REVUE BLEUE
111. Boulevard St. Germain *Paris*.
POLITIQUE ET LITTÉRAIRE
PARAISSANT LE SAMEDI
Six mois 20 fr.-Un an 35 fr.

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΠΑΛΛΗ ΚΑΙ ΚΟΤΖΙΑ
Πέννας Διαδόχου
Ὑδρόγειοι Σφαῖραι εἰς Ἑλληνικὴν Γλῶσσαν ἀπὸ δρ. 35—72.
Πέννας Τριεδόπη
ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ
ἐπὶ καλοῦ χάρτου στιγμιαίως.
Πέννας Διαδόχου
ΜΕΛΑΝΗ ΜΑΥΡΗ
συμπεπυκνωμένη καὶ ἀναλυομένη εἰς ἓξ μέρη ὕδατος. Δοχεῖον ἓν δραμ. 312 δραχ. 4 50
Ἀναλελυμένη ἡόκαλ. 90
Πέννας Τριεδόπη
Γραφικαὶ ΥΛΑΙ
ΚΟΜΨΟΤΕΧΝΗΜΑΤΑ

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ-ΑΘΗΝΩΝ-ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
(Ἰσχύον ἀπὸ 1ης Ἰουνίου).

Γραμμὴ Πειραιῶς - Ἀθηνῶν - Κορίνθου - Αἰγίου - Πατρῶν

	1	3	33		2	4	32
Πειραιεὺς ἀν.	7 π	11.15	10.10	Πάτραι ἀν.	7.20π	11.40	—
Ἀθῆναι »	7,30	11.50	10.40	Αἴγιον »	9.05	12.57	—
Κόρινθος ἄφ.	7.42	2.42	2. 5	Κόρινθος »	1.10	4 —	9.03π
Αἴγιον »	2:52	5.41		Ἀθῆναι ἄφ.	4.25	7 —	12.30
Πάτραι »	4.35	7.—		Πειραιεὺς »	4.55	7.30	1

Γραμμὴ Κορίνθου - Ἄργους - Ναυπλίου - Μόλων

Κόρινθος ἀν.	3.	μ.μ.	Μόλοι	ἀν.	9.50π.μ.
Ἄργος ἄφ.	5.12	»	Ναύπλιον	»	10.
Ναύπλιον »	5.45	»	Ἄργος	ἄφ.	10.35
Μόλοι »	5.52	»	Κόρινθος	»	12.45

Γραμμὴ Πατρῶν - Πύργου

Πάτραι	ἀν.	8.30π	4.μ. 5.30μ	Μανωλὰς	ἀν.	5.30π	— —
Ἀχαΐα	ἄφ.	9.30	5.— 6.30	Ἀχαΐα	»	7—	10.45 6.40μ
Μανωλὰς	»	—	6.32 —	Πάτραι	ἄφ.	8—	11.45 7.40

Σημείωσις. Ἡ ἀμαξοστοιχία 33 φθάνουσα μέχρις Ἀκράτας ἑκάστην Τρίτην, Πέμπτην, Σάββατον, ἡ δὲ 32 ἀναχωροῦσα ἐξ Ἀκράτας Κυριακὴν, Τετάρτην, Παρασκευήν. Καθ' ἑκάστην τοπικαὶ ἁμαξ. μεταξὺ Ἀκράτας, Πατρῶν, Ναυπλίου, Ἄργους, Μόλων κατὰ τὸ γενικὸν Δρομολόγιον.

Τυπογραφεῖον **Κορίννης**, *ὁδὸς Πατησίων ἀριθ. 9.*